

SVEIKATOS MOKSLŲ NAUJOVĖS: 2026

Vilnius, 2026 m. gegužės 21 d.

PRANEŠIMŲ TEZĖS

El. leidinys | E-edition

Vilnius | 2026

REDAKCINĖ KOLEGIJA

Pirmininkė:

dr. Rita Urbanavičė, Mykolo Romerio universiteto vyresnioji mokslo darbuotoja, Lietuva

Nariai:

Viktorija Kielė, Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas, Slaugos katedra, Lietuva

dr. Jurgita Kazlauskienė, Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas, Slaugos katedra, Lietuva

Recenzantai:

dr. Zyta Kuzborska, Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas, Slaugos katedra, Lietuva

dr. Simona Paulikienė Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas, Slaugos katedra, Lietuva

EDITORIAL BOARD

Chair:

dr. Rita Urbanavičė, Senior Researcher at Mykolas Romeris University, Lithuania

Members:

Viktorija Kielė, Vilniaus kolegija/Higher Education Institution, Faculty of Health Care, Department of Nursing, Lithuania

dr. Jurgita Kazlauskienė, Vilniaus kolegija/Higher Education Institution, Faculty of Health Care, Department of Nursing, Lithuania

Reviewers:

dr. Zyta Kuzborska, Vilniaus kolegija/Higher Education Institution, Faculty of Health Care, Department of Nursing, Lithuania

dr. Simona Paulikienė, Vilniaus kolegija/Higher Education Institution, Faculty of Health Care, Department of Nursing, Lithuania

KONFERENCIJOS PROGRAMA

11:30 – 12:10	Registracija
PLENARINĖ SESIJA	
12:10 – 12:20	<i>Sveikinimo žodis</i> Dr. Milda Žukauskienė Vilniaus kolegijos Sveikatos priežiūros fakulteto dekanė
12:20 – 12:50	<i>Intercultural Care in a Diverse World</i> Dr. Jeon Yunsuk Head and Neck Centre at Helsinki University Hospital, Finland
12:50-13:20	<i>Non-Injection Redermalization in Cosmetology: Effects on Facial Skin Aging and Overall Well-Being</i> Austėja Diržaitė SMK aukštoji mokykla
13:20 – 13:40	<i>Diskusija</i>
1 sekcija Health Research (moderuoja Eglė Daučiūnaitė, Viktorija Kielė)	
13:40 – 13:50	<i>Development of a Fully Automated Electrochemical Biosensor Platform for POC Detection of Neurodegenerative Biomarkers</i> Mukul Jain^{1,2}, Bhavyarajsinh Zala¹, Dhvani Dedhia¹ ¹ Department of Life Sciences, Parul Institute of Applied Sciences, Parul University, Vadodara, Gujarat, ² Mind and Cell and Developmental Biology lab, Research and Development Cell, Parul University, Vadodara, India
13:55 – 14:05	<i>Shedding Light on Tokophobia: Prevalence, Determinants and Clinical Outcomes</i> Noura Gomaa El-Gamel¹, Viktorija Kielė² ¹ Mansura University, ² Vilniaus kolegija/Higher Education Institution, Faculty of Health Care
14:10 – 14:20	<i>Willing but Not Yet Ready? Differences in Artificial Intelligence Attitudes and Readiness Among Nursing Students</i> Sena Yonar, Mücahide Gökçen Gökalp Amasya University, Amasya, Turkey
14:25 – 14:35	<i>Professional image of nurses in social media</i> Akvilė Tamošaitytė, Viktorija Kielė Vilniaus kolegija/Higher Education Institution, Faculty of Health Care
14:40 – 14:50	<i>Ensuring Communication in Presence of Language Barrier between Healthcare Specialists and Patients</i> Lino-Maxim Alves¹, Natalja Istomina¹, Viktorija Kielė² ¹ Vilnius University, Faculty of Medicine, Institute of Health Sciences, ² Vilniaus kolegija/Higher Education Institution, Faculty of Health Care
14:55 – 15:05	<i>Professional Engagement of Generation Z Nurses: What Does the Evidence Say</i> Paulius Panovas, Jurgita Kazlauskienė Vilniaus kolegija/Higher Education Institution, Faculty of Health Care
15:10 – 15:20	<i>The perceptions of nurses in Lithuania and Germany on the prestige of their profession</i> Eglė Daučiūnaitė, Viktorija Kielė Vilniaus kolegija/Higher Education Institution, Faculty of Health Care
15:20 – 15:35	<i>Faculty Development best practices at TSMU</i> Salome Voronovi

	Tbilisi State Medical University, Georgia
15:35 – 15:50	<i>Discussion</i>
2 sekcija Klinikiniai tyrimai (moderuoja Juventa Mudėnienė)	
13:40 – 13:50	<i>Kineziterapijos poveikis senyvo amžiaus asmenų, sergančių demencija, funkciniam pajėgumui gerinti ir griuvimų rizikai mažinti</i> Augustė Rezgaitytė, Kristina Žukienė Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas
13:55 – 14:05	<i>Psoriazės poveikis sergančiųjų gyvenimo būdui</i> Julita Pocej, Natalija Juškina Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas
14:10 – 14:20	<i>Slaugytojų vaidmuo prižiūrint kraujagyslinius kateterius onkologiniams pacientams</i> Irma Lazickaitė, Ana Lebedeva, Zyta Kuzborska Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas
14:25 – 14:35	<i>Asmenų, sergančių Alzheimerio liga slaugos ypatumai</i> Lera Čistiakova, Milda Kuskienė Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas
14:40 – 14:50	<i>Kojų venų varikozės prevencija slaugytojų tarpe</i> Gabija Mulerčikaitė, Natalija Juškina Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas
14:55 – 15:05	<i>Pacientų slaugos poreikių nustatymas po kojų venų operacijos</i> Anžela Beliak, Zita Gierasimovič Vilniaus universitetas, Medicinos fakultetas, Sveikatos mokslų institutas
15:10 – 15:20	<i>Slaugytojų vaidmuo prižiūrint pacientus su delyru</i> Yustina Teryaeva, Zyta Kuzborska Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas
15:25 – 15:35	<i>Komandinio darbo ir darbo organizavimo reikšmė teikiant ambulatorines slaugos paslaugas namuose</i> Gabija Užmeckaitė, Natalija Istomina, Marius Čiurlionis Vilniaus universitetas, Medicinos fakultetas, Sveikatos mokslų institutas
15:35 – 15:50	<i>Diskusija</i>
3 sekcija Sveikatos edukacija I (moderuoja Greta Jakutė)	
13:40 – 13:50	<i>Greitosios medicinos pagalbos tarnybos darbuotojų darbe patiriamos mikrotraumos ir jų prevencija</i> Aurelija Šerlat, Simona Paulikienė Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas
13:55 – 14:05	<i>Vaikų slaugos poreikiai po patirtų terminių nudegimų</i> Lukrecija Blaževičiūtė, Zita Gierasimovič Vilniaus universitetas, Medicinos fakultetas, Sveikatos mokslų institutas
14:10 – 14:20	<i>Technologijos padeda slaugyti: dirbtinis intelektas žaizdų priežiūroje</i> Mariolia Buinicka, Jurgita Kazlauskienė Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas
14:25 – 14:35	<i>Ergonominio raštingumo ugdymas kaip profesinio ilgaamžiškumo prielaida sveikatos ir grožio specialistų rengime: skaitmeninių mokymosi platformų taikymo galimybės</i> Kristina Bružė, Ieva Trepkuvienė Kauno kolegija, Medicinos fakultetas
14:40 – 14:50	<i>Tėvų patirtys ribojant vaikams išmaniųjų ekranų naudojimą</i> Gintarė Stanaitytė, Greta Jakutė

	Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas
14:55 – 15:05	<i>Slaugos studentų emocinės kompetencijos vertinimas</i> Ieva Kaminskaitė, Rita Urbanavičė, Natalja Istomina Vilniaus universitetas, Medicinos fakultetas, Sveikatos mokslų institutas
15:10 – 15:20	<i>Kodėl seksualinis priekabiavimas vis dar lieka neatpažintas?</i> Lauryna Balsytė, Rita Urbanavičė, Natalja Istomina Vilniaus universitetas, Medicinos fakultetas, Sveikatos mokslų institutas
15:25 – 15:35	<i>Kai judesys virsta šokių: aktyvus gyvenimas vyresniame amžiuje</i> Danuta Karpovič, Jurgita Kazlauskienė Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas
15:40 – 15:50	<i>Diskusija</i>
4 sekcija Sveikatos edukacija II (moderuoja Daiva Treznevičiūtė)	
13:40 – 13:50	<i>Pliometrinių pratimų poveikis kovinės sambo kovotojų viršutinės galūnės funkciniam rodikliams bei traumų prevencijai</i> Jurgita Veliulytė, Gustas Nevero Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas
13:55 – 14:05	<i>Informuotumas apie širdies ir kraujagyslių ligų rizikos veiksnių prevenciją</i> Zyta Kuzborska¹, Edita Jarmalienė¹, Natalija Pozniak² ¹ Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas, ² Vilniaus kolegija, Statybos fakultetas
14:10 – 14:20	<i>Moterų, sergančių endometriozė, ligos valdymas</i> Emilija Jurkevičienė, Alina Bažanovienė Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas
14:25 – 14:35	<i>Diabetine pėda sergančių pacientų žinios apie pėdų priežiūrą ir ligos kontrolę</i> Elžbieta Lyčkovska, Zyta Kuzborska Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas
14:40 – 14:50	<i>Nėščiųjų savirūpa po pagalbinių apvaisinimo pirmojo nėštumo trimestro metu</i> Martyna Pelutyte, Alina Bažanovienė Vilniaus Kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas
14:55 – 15:05	<i>Turistaujantių Lietuvoje asmenų žinios apie erkinio encefalito priežastis, pasekmes ir profilaktiką</i> Austėja Jurevičiūtė, Birutė Gostevičienė Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas
15:10 – 15:20	<i>Bendravimo strategijos mažinant vaiko stresą prieš chirurgines intervencijas</i> Ivona Severin, Greta Jakutė Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas
15:25 – 15:35	<i>Diabetinės pėdos prevencija</i> Julija Aleksandrovič, Simona Paulikienė Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas
15:40 – 15:50	<i>Diskusija</i>
BAIGIAMOJI SESIJA	
16:00 – 16:20	<i>Migrantų sveikatos sutrikimų rizikos veiksnių modeliavimas: implikacijos sveikatos politikai</i> Dr. Rita Urbanavičė Mykolo Romerio universitetas
16:40 – 17:00	Baigiamoji diskusija
17:00	Konferencijos uždarymas

TURINYS

Non-injection redermalization in cosmetology: effects on facial skin aging and overall well-being	7
Tokophobia: prevalence, determinants, maternal and perinatal outcomes-a narrative review	8
Willing but not yet ready? Differences in artificial intelligence attitudes and readiness among nursing students	9
Professional image of nurses in social media.....	10
Ensuring communication in presence of language barriers between healthcare specialists and patients	11
Professional engagement of generation z nurses: what does the evidence say	12
The perception of lithuanian and german nurses toward their profession.....	13
Kineziterapijos poveikis senyvo amžiaus asmenų, sergančių demencija, funkciniam pajėgumui gerinti ir griuvimų rizikai mažinti.....	14
Psoriazės poveikis sergančiųjų gyvenimo būdui.....	15
Slaugytojų vaidmuo prižiūrint kraujagyslinius kateterius onkologiniams pacientams	16
Asmenų, sergančių alzheimerio liga slaugos ypatumai.....	17
Kojų venų varikozės prevencija tarp slaugytojų	18
Pacientų slaugos poreikių nustatymas po kojų venų operacijos.....	19
Slaugytojų vaidmuo prižiūrint pacientus su delyru.....	20
Komandinio darbo ir darbo organizavimo reikšmė teikiant ambulatorines slaugos paslaugas namuose.....	21
Greitosios medicinos pagalbos tarnybos darbuotojų darbe patiriamos mikrotraumos ir jų prevencija.....	22
Vaikų slaugos poreikiai po patirtų terminų nudegimų	23
Technologijos padeda slaugyti: dirbtinis intelektas žaizdų priežiūroje.....	24
Ergonominio raštingumo ugdymas kaip profesinio ilgaamžiškumo prielaida sveikatos ir grožio Specialistų rengime: skaitmeninių mokymosi platformų taikymo galimybės	25
Tėvų patirtys ribojant vaikams išmaniųjų ekranų naudojimą	26
Slaugos studentų emocinės kompetencijos vertinimas	27
Kodėl seksualinis priekabiavimas vis dar lieka neatpažintas?	28
Kai judesys virsta šoku - aktyvus gyvenimas vyresniame amžiuje.....	29
Pliometrinių pratimų poveikis kovinės sambo kovotojų viršutinės galūnės funkciniam rodikliams bei traumų prevencijai.....	30
Informuotumas apie širdies ir kraujagyslių ligų rizikos veiksnius.....	31
Moterų, sergančių endometrioze, ligos valdymas	32
Diabetine pėda sergančių pacientų žinios apie pėdų priežiūrą ir ligos kontrolę	33
Nėščiųjų savirūpa po pagalbinio apvaisinimo pirmojo nėštumo trimestro metu	34
Turistaujančių lietuvoje asmenų žinios apie erkinio encefalito priežastis, pasekmes ir profilaktiką.....	35
Bendravimo strategijos mažinant vaiko stresą prieš chirurgines intervencijas	36
Diabetinės pėdos prevencija.....	37
Migrantų sveikatos sutrikimų rizikos veiksnių modeliavimas: implikacijos sveikatos politikai	38

NON-INJECTION REDERMALIZATION IN COSMETOLOGY: EFFECTS ON FACIAL SKIN AGING AND OVERALL WELL-BEING

Austėja Diržaitė

SMK College of Applied Sciences, Klaipėda, Lithuania

Keywords: non-injection redermalization, aging skin, wellness

Background. Skin aging not only alters physical appearance but also induces psychological stress, negatively impacting overall well-being. Individuals opt for cosmetic procedures to enhance their appearance, boost self-esteem and confidence, thereby elevating quality of life. One rapidly growing anti-aging procedure is redermalization, involving a specialized solution combining hyaluronic and succinic acids.

Aim. This study evaluates the effects of non-invasive redermalization on aging skin and human well-being.

Methods. The research examined a single participant's (n=1) facial skin aging issue as a distinct case study, aiming for a comprehensive understanding of the phenomenon in its specific context.

Results and Conclusions. Findings revealed improvements in skin condition: reduced dehydration and wrinkle depth, with enhanced visual texture and appearance. The participant reported feeling more rested, with increased positivity and self-satisfaction. Social aspects also shifted positively - better time management, goal achievement, and improved interactions with colleagues, friends, and family. Non-invasive redermalization positively influences aging skin and overall well-being.

TOKOPHOBIA: PREVALENCE, DETERMINANTS, MATERNAL AND PERINATAL OUTCOMES-A NARRATIVE REVIEW

Noura El-Gamel¹, Viktorija Kielė²

¹*Mansura University, Mansura, Egypt*

²*Vilniaus kolegija/Higher Education Institution, Faculty of Health Care, Vilnius, Lithuania*

Keywords: determinants, fear of childbirth, labor, maternal and perinatal outcomes, prevalence, tokophobia

Background. Fear of childbirth is a multifactorial phenomenon with important implications for maternal experiences and clinical outcomes. However, existing evidence remains fragmented, with limited integration of its prevalence, determinants, and outcomes. Therefore, this review aimed to synthesize recent evidence on the prevalence, determinants, and outcomes of fear of childbirth across diverse populations and healthcare settings.

Methods. A structured narrative review was conducted using electronic databases, including PubMed and Scopus. Studies published between 2021 and 2026 were included if they examined fear of childbirth or tokophobia among pregnant women and reported on prevalence, associated factors, or maternal and perinatal outcomes. Findings were synthesized descriptively and organized into key thematic domains.

Results. Fear of childbirth was highly prevalent with variation across populations and over the course of pregnancy. Key determinants included psychological factors, particularly anxiety, stress, and maladaptive cognition, with contextual influences of the COVID-19 pandemic which exacerbated fear. Additionally, obstetric and medical determinants, socio-demographic determinants, healthcare system and provider-related determinants, and information-related determinants. Fear of childbirth was associated with increased preference for cesarean section, greater demand for labor analgesia, prolonged labor, and negative birth experiences. Evidence on neonatal outcomes was inconsistent, although an association with preterm birth was reported.

Conclusions. Fear of childbirth is a complex interplay between psychological vulnerability and contextual determinants, with multifactorial condition. Early identification and tailored, woman-centered interventions particularly psychological support, effective communication, and adequate childbirth preparation essential to reduce fear and optimize outcomes.

WILLING BUT NOT YET READY? DIFFERENCES IN ARTIFICIAL INTELLIGENCE ATTITUDES AND READINESS AMONG NURSING STUDENTS

Mucahide Gokcen Gokalp, Sena Yonar

Amasya University, Amasya, Turkey

Keywords: artificial intelligence, nursing students, attitude, readiness, nursing education

Background. Artificial intelligence (AI) is increasingly influencing healthcare education and clinical decision-making. Understanding whether positive attitudes toward AI translate into practical readiness is important for integrating AI into nursing education.

Objective. This study aimed to examine the level of positive attitudes toward AI among undergraduate nursing students and to determine whether these attitudes are associated with readiness for clinical application.

Methods. A descriptive cross-sectional study was conducted during the 2025–2026 academic year at a nursing faculty in western Türkiye. The sample consisted of 250 undergraduate nursing students. Data were collected using a Participant Information Form, the General Attitudes toward Artificial Intelligence Scale (GAAIS), and the Medical Artificial Intelligence Readiness Scale for Medical Students (MAIRS-MS). Descriptive statistics, one-way ANOVA, and correlation analyses were performed.

Results. The mean positive GAAIS score was 3.88 ± 0.66 , the mean negative GAAIS score was 3.26 ± 0.87 , and the mean MAIRS-MS score was 74.29 ± 13.43 . Grade level was a significant predictor of readiness. Fourth-year students had significantly higher MAIRS-MS scores than second-year students ($F = 3.450$, $p = 0.012$). A statistically significant positive correlation was found between positive attitudes toward AI and readiness scores ($r = 0.430$, $p < 0.01$).

Conclusions. Although nursing students generally demonstrated positive attitudes toward AI, readiness levels differed across academic years, likely reflecting differences in clinical experience. Attitude and readiness emerged as related but distinct constructs. The findings suggest that AI should be systematically integrated into nursing curricula, particularly through practice-based learning opportunities.

PROFESSIONAL IMAGE OF NURSES IN SOCIAL MEDIA

Akvilė Tamošaitytė, Viktorija Kielė

Vilniaus Kolegija/Higher Education Institution, Faculty of Health Care, Vilnius, Lithuania

Keywords: social media, nurses' prestige, nurse, attitude

Background. The professional image of nurses in society is still frequently associated with stereotypes, undervaluation, and a limited understanding of their professional role. Content created and disseminated on social media can significantly contribute to both positive and negative portrayals of the nursing profession; therefore, the representation of nurses on social media has become an important factor shaping social media users' attitudes toward the nursing profession.

Aim. To reveal the representation of nurses' professional image on social media.

Methods. A scoping literature review. The literature search was carried out in the PubMed and CINAHL databases using the keyword combination nurses AND image AND media. Empirical research articles published between 2002 and 2026 were included in the analysis. After applying inclusion and exclusion criteria, six articles were selected for the final analysis.

Results. Recurring elements of a stereotypical and undervalued professional image of nurses were identified in the analyzed articles. Some studies indicated that, particularly in the context of the pandemic, the portrayal of nurses on social media shifted from negative to more favorable, respectful representations that highlighted the professional significance of nursing. In the online environment, nurses are most often depicted as professionals providing emotional support to patients, while clinical, scientific, educational, and managerial aspects of nursing practice remain largely invisible.

Conclusions. The professional image of nurses on social media ranges from that of a professional, competent, and dedicated specialist to a stereotypical and undervalued portrayal. Alongside respect, gratitude, and support, social media users' opinions are often critical, devaluing, and reflect limited recognition of the nursing profession. A positive relationship was identified between favorable portrayals of nurses and positive evaluations of the profession, as well as between stereotypical or undervalued representations and critical public attitudes.

ENSURING COMMUNICATION IN PRESENCE OF LANGUAGE BARRIERS BETWEEN HEALTHCARE SPECIALISTS AND PATIENTS

Lino-Maxim Alves¹, Natalja Istomina¹, Viktorija Kielė², Viktorija Kielė²

Vilnius University, Faculty of Medicine, Institute of Health Sciences, Vilnius, Lithuania

²Vilniaus kolegija/Higher Education Institution, Faculty of Health Care, Vilnius, Lithuania

Keywords: communication accessibility, clinical communication strategies, communication disorders

Background. Ensuring Communication in the Presence of Language Barriers between healthcare specialists and patients is a major global clinical challenge. Effective communication is essential for accurate diagnosis, safe treatment, and patient satisfaction; however, this process is disrupted by language barriers. The current body of literature is predominantly solution-driven, fragmented, and lacks conceptual clarity. This results in an insufficient understanding of needs-based approaches.

The aim of this study is to systematically map the existing literature and to develop a needs-driven solution, based on qualitative research, to ensure communication in a clinical setting.

Methods. The literature search was performed in PubMed/MEDLINE, the search strategy combined controlled vocabulary and free-text keywords related to communication disorders, language barriers and healthcare communication. The reviewed articles in the search were published between 2000 and 2024 in English language.

Results. Most studies were observational and had small sample sizes, limiting causal inference. The results from the literature research and the qualitative study are overlapping and showing similar needs of the patient for effective communication. Recurring themes include communication strategies, alternative communication tools, and persistent knowledge gaps.

Conclusion. The findings highlight evidence gaps that impede equitable healthcare access and compromise patient safety for individuals with communication disorders. Addressing these gaps is essential to ensuring equitable access to healthcare, strengthening patient safety, and reducing treatment errors.

PROFESSIONAL ENGAGEMENT OF GENERATION Z NURSES: WHAT DOES THE EVIDENCE SAY

Paulius Panovas, Jurgita Kazlauskienė

Vilniaus Kolegija/Higher Education Institution, Faculty of Health Care, Vilnius, Lithuania

Keywords: Generation Z, nurse, nursing, work values

Background. Generation Z nurses entering the workforce represent a distinct cohort shaped by rapid technological development, changing social values, and heightened expectations regarding work environments. As their role within contemporary healthcare systems continues to expand, there is growing concern about their professional engagement, job satisfaction, and long-term retention. However, empirical evidence examining the relationship between Generation Z nurses' work values and professional engagement remains limited.

The aim of this study was to synthesise available scientific evidence on the work values of Generation Z nurses and to identify key workplace expectations influencing professional engagement.

Method. A systematic literature review was conducted in accordance with PRISMA guidelines. Relevant studies were identified through searches of PubMed, CINAHL, Wiley Online Library, Taylor & Francis, and ScienceDirect databases using predefined keywords. Empirical studies published between 2023 and 2025 that met established inclusion criteria were included in the review. Seven studies were selected for final analysis.

The results and conclusions indicate that Generation Z nurses place particular importance on professional development, self-actualisation, meaningful work, work - life balance, and a supportive organisational climate. Interpersonal relationships, recognition, mentorship, and opportunities for continuous learning were also consistently highlighted as significant work values. These expectations are influenced by individual factors, including personal goals, professional adaptation, and perceived social support, as well as organisational factors such as workload, working conditions, leadership support, and organisational culture.

Overall, the reviewed evidence suggests that alignment between nurses' work values and their work environment is associated with higher levels of job satisfaction and professional engagement, whereas value incongruence contributes to increased turnover intentions.

THE PERCEPTION OF LITHUANIAN AND GERMAN NURSES TOWARD THEIR PROFESSION

Eglė Daučiūnaitė, Viktorija Kielė

Vilniaus kolegija/Higher Education Institution, Faculty of Health Care, Vilnius, Lithuania

Keywords: nurse, nurse prestige, nursing profession, Lithuania, Germany

Background. The nursing profession is a very important part of the healthcare system, but depending on various factors, the perception of this profession can differ in different countries. Although the functions performed by nurses in Germany and Lithuania share many common features, their working conditions, salaries, professional prestige, and public perception differ. It becomes relevant to find out how nurses working in different countries assess the prestige of their profession and what factors determine it.

Objective. To analyze the attitude of Lithuanian and German nurses towards the prestige of their profession.

Methodology. The method of collecting research data used is a semi-structured interview. 5 nurses from Lithuania and 5 nurses working in German medical institutions participated in the study. The results obtained were analyzed using the content analysis method.

Results. The study found that both Lithuanian and German nurses expressed a positive attitude towards the nursing profession, emphasizing its importance in the healthcare system, meaning and impact on patients' well-being. They emphasized the internal satisfaction that comes from the opportunity to help people, communicate with patients and their relatives, and contribute to the treatment process. Despite the prevailing positive personal attitude, the prestige of the nursing profession in both Lithuania and Germany is reduced by a shortage of employees, high physical and emotional stress, insufficient public appreciation, and inadequate remuneration.

Conclusions. The study highlights the importance of education - it is necessary to disseminate information about the specifics of a nurse's work, responsibilities and significance to society, which would improve the public's attitude towards nurses. It is also necessary to evaluate the work of a nurse by motivating them with higher salaries, improving organizational culture, professional environment, optimizing workload and psychological work climate.

KINEZITERAPIJOS POVEIKIS SENYVO AMŽIAUS ASMENŲ, SERGANČIŲ DEMENCIJA, FUNKCINIAM PAJĖGUMUI GERINTI IR GRIUVIMŲ RIZIKAI MAŽINTI

Augustė Rezgaitytė, Kristina Žukienė

Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas, Vilnius, Lietuva

Raktažodžiai: demencija, kineziterapija, griuvimas, funkcinis pajėgumas

Tyrimo pagrindimas. Literatūros šaltiniuose aptariamas ciklinį reiškinys, kai asmenys, bijodami nugriūti, riboja savo fizines veiklas, sumažina judėjimą, vengia vaikščioti, lipti laiptais ar dalyvauti kitose veiklose, tačiau bandydami išvengti griuvimo, jie iš tikrųjų didina savo griuvimų riziką dėl fizinio pajėgumo sumažėjimo. Kineziterapijos procedūra turi būti pagrįsta, individualizuota ir visiškai orientuota į pacientą.

Tyrimo tikslas - įvertinti kineziterapijos poveikį senyvo amžiaus asmenų, sergančių demencija, funkcinio pajėgumo gerinimui ir griuvimo rizikos mažinimui.

Tyrimo metodika. Tyrimas buvo atliekamas socialinių paslaugų namų dienos stacionariame skyriuje. Tyrime savanoriškai dalyvavo 11 vyresnio amžiaus asmenų, sergančių įvairaus laipsnio demencija. Duomenys buvo renkami anketavimo būdu, sisteminami „Microsoft Excel“ programoje ir analizuoti naudojant SPSS. Analizuojant tyrimo rezultatus taikyta aprašomoji statistika, neparametriniai testai ir koreliacinė analizė; statistinio reikšmingumo riba - $p < 0,05$.

Tyrimo rezultatai. Tyrime dalyvavo 11 vyresnio amžiaus asmenų, tiriamųjų amžiaus vidurkis buvo $80,1 \pm 6,2$ metų. Kognityvinės funkcijos, vertintos trumpuoju protinės būklės vertinimu, siekė $18,8 \pm 5,9$ balo, rodydamas nevienalytę pažintinių funkcijų būklę tiriamųjų grupėje. Griuvimo efektyvumo skalės rezultatų vidurkis - $35,1 \pm 10,2$ balo, kas rodo vidutinę ir padidėjusią griuvimo riziką bei griuvimo baimę atliekant kasdienes veiklas. Po kineziterapijos procedūrų reikšmingai pagerėjo fizinis pajėgumas: padidėjo trumpuoju fizinio pajėgumo testu vertintas bendras balas, sustiprėjo apatinių galūnių raumenų jėga ir ištvermė, pagerėjo pusiausvyra bei ėjimo greitis. 30 s atsistojimo-atsisėdimo testas parodė didesnę pakartojimų skaičių, o „Stotis ir eiti“ testas - sutrumpėjusį atlikimo laiką, susijusį su geresniu funkcinio judrumo ir mažesne griuvimo rizika.

Išvados. Įvertinus kineziterapijos poveikį, nustatyta, kad kineziterapijos procedūros turėjo teigiamą poveikį senyvo amžiaus asmenų, sergančių demencija, funkciniam pajėgumui ir griuvimo rizikai. Po kineziterapijos padidėjo apatinių galūnių raumenų jėga ir ištvermė, pagerėjo funkcinis judrumas, pusiausvyra, eisenos greitis bei bendras fizinis pajėgumas, o griuvimo rizika ir griuvimo baimė sumažėjo. Rezultatai patvirtina, kad kineziterapija yra veiksminga priemonė gerinti demencija sergančių senyvo amžiaus žmonių savarankiškumą ir sumažinti griuvimų tikimybę.

PSORIAZĖS POVEIKIS SERGANČIŲJŲ GYVENIMO BŪDUI

Julita Pocej, Natalija Juškina

Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas, Vilnius, Lietuva

Raktažodžiai: psoriazė, gyvenimo būdas, psichosocialinis poveikis, slauga, pacientų patirtys

Tyrimo pagrindimas. Lietuvoje psoriazės priežiūra dažniausiai analizuojama dermatologiniu aspektu, tačiau slaugos požiūriu tyrimų vis dar trūksta. Gyvensenos veiksnių integravimas į slaugos praktiką yra ypač svarbus, nes tinkamai parinktos slaugos intervencijos gali padėti kontroliuoti ligos paūmėjimus ir sumažinti psichologinę įtampą. Be to, pacientų švietimas ir jų įgalinimas keisti gyvenimo būdą prisideda prie geresnių gydymo rezultatų ir didesnio savarankiškumo valdant lėtinę ligą. Slaugos specialistai atlieka esminį vaidmenį pacientų edukacijoje, teikdami informaciją apie ligos eigą, gydymo galimybes, savirūpos principus bei gyvenimo būdo koregavimo svarbą. Vis dėlto psoriaze sergančių asmenų slaugos poreikiai ir su gyvensena susijusios patirtys iki šiol išlieka nepakankamai išsamiai ištirtos, ypač slaugos mokslo kontekste.

Tikslas. Atskleisti psoriazės poveikį sergančiųjų gyvenimo būdai.

Metodai. Tyrime dalyvavo aštuoni psoriaze sergantys asmenys, atrinkti taikant tikslią atranką. Tiriamųjų amžius buvo nuo 20 iki 54 metų. Tiriamieji buvo skirtingos lyties, skirtingų profesijų, gyveno skirtingose miestuose. Ligos trukmė svyravo nuo 1 iki 44 metų. Atliktas kokybinis tyrimas. Tyrimas vykdytas kontaktiniu ir nuotoliniu būdu. Duomenys rinkti pusiau struktūruoto interviu metodu. Surinkta informacija analizuota taikant kokybinę turinio analizę, laikantis etinių tyrimų principų.

Rezultatai. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad psoriazė reikšmingai veikia tiriamųjų kasdienę gyvenseną, emocinę savijautą ir socialinius santykius, kas atitinka ankstesnių mokslinių tyrimų duomenis. Dalyviai išskyrė ryškius fizinius ligos simptomus, psichologinius išgyvenimus, socialinės atskirties patirtis bei informacijos ir nuolatinės slaugytojų paramos trūkumą.

Išvados. Remiantis tyrimo rezultatais, galima teigti, kad psoriazė daro reikšmingą neigiamą poveikį sergančiųjų fizinei, psichoemocinei ir socialinei gerovei, blogindama jų gyvenimo kokybę. Todėl psoriaze sergančių asmenų priežiūroje būtina taikyti holistinį, individualizuotą ir tęstinį slaugos požiūrį, orientuotą į pacientų savirūpos gebėjimų stiprinimą, emocinę paramą ir efektyvų ligos valdymą.

SLAUGYTOJŲ VAIDMUO PRIŽIŪRINT KRAUJAGYSLINIUS KATETERIUS ONKOLOGINIAMS PACIENTAMS

Irma Lazickaitė, Ana Lebedeva, Zyta Kuzborska

Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas, Vilnius, Lietuva

Raktažodžiai: slaugytojo vaidmuo, kraujagyslinių kateterių priežiūra, onkologiniai pacientai, komplikacijų prevencija

Tyrimo pagrindimas. Šiuolaikinėje onkologinės slaugos praktikoje kraujagyslinių kateterių įvedimas ir priežiūra yra svarbi pacientų gydymo dalis, tiesiogiai susijusi su gydymo efektyvumu bei pacientų saugumu. Didelis komplikacijų dažnis ir sudėtinga veninė prieiga onkologiniams pacientams išlieka aktuali problema sveikatos priežiūros sistemoje. Nustatyta, kad tinkama kateterių priežiūra ir infekcijų prevencija mažina komplikacijų riziką bei gerina pacientų gyvenimo kokybę. Slaugytojai atlieka esminį vaidmenį užtikrinant saugią kateterių priežiūrą ir komplikacijų prevenciją, kraujagyslinės prieigos problematika tampa neatsiejama šiuolaikinės slaugos profesionalumo ir pacientų saugumo dalimi. Svarbu išanalizuoti slaugytojų vaidmenį, nustatyti dažniausias komplikacijų priežastis bei įvertinti taikomas prevencijos priemones prižiūrint kraujagyslinius kateterius onkologiniams pacientams.

Tikslas. Išsiaiškinti slaugytojų vaidmenį prižiūrint kraujagyslinius kateterius onkologiniams pacientams.

Metodai. Atliktas kiekybinis tyrimas, taikant anketavimo metodą. Tyrime dalyvavo 63 slaugytojai. Duomenys apdoroti naudojant „Microsoft Office Excel 2016“. Tyrimas atliktas laikantis etikos principų.

Rezultatai. Tyrimo rezultatai parodė, kad slaugytojai atlieka svarbų vaidmenį kraujagyslinių kateterių priežiūroje onkologiniams pacientams, o dauguma jų šią priežiūrą vykdo kasdien. Dažniausiai nurodytos komplikacijų priežastys buvo sudėtinga venų ir paciento būklė ir aseptikos pažeidimai. Nustatyta, kad slaugytojai taiko įvairias komplikacijų prevencijos priemones, tačiau pacientų edukacija ne visuomet vykdoma pakankamai dažnai. Taip pat išryškėjo slaugytojų papildomų mokymų poreikis kraujagyslinių kateterių priežiūros srityje.

Išvados. Saugi kraujagyslinių kateterių priežiūra onkologiniams pacientams priklauso nuo slaugytojų kompetencijos, tinkamai taikomų prevencinių veiksnių bei pacientų mokymo.

ASMENŲ, SERGANČIŲ ALZHEIMERIO LIGA SLAUGOS YPATUMAI

Lera Čistiakova, Milda Kuskienė

Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas, Vilnius, Lietuva

Raktažodžiai: Alzheimerio liga, slaugos problemos, slaugos ypatumai

Tyrimo pagrindas. Alzheimerio liga yra viena dažniausiai diagnozuojamų lėtinių neurodegeneracinių ligų, kuriai būdinga nuosekliai progresuojanti kognityvinių funkcijų degradacija. Atsižvelgiant į visuomenės senėjimo procesus ir didėjantį sergamumą, ši liga įgauna vis didesnę reikšmę sveikatos priežiūros sistemoje. Dėl ligos progresavimo pacientai palaipsniui praranda savarankiškumą, todėl jų priežiūra tampa vis sudėtingesnė ir reikalaujanti kompleksinių slaugos sprendimų. Todėl slaugytojų vaidmuo yra esminis, siekiant užtikrinti pacientų poreikius atitinkančią, kokybišką ir nuoseklią slaugą.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti sergančiųjų Alzheimerio liga slaugos ypatumus.

Metodai. Tyrime dalyvavo 59 slaugytojai, savanoriškai sutikę dalyvauti tyrime ir pasidalyti profesine patirtimi slaugant Alzheimerio liga sergančius pacientus. Duomenys rinkti taikant kiekybinį tyrimo metodą – anketinę apklausą, naudojant autorės parengtą klausimyną. Tyrimas vykdytas X ligoninėje ir socialiniuose tinkluose, pasitelkiant „Google Forms“ platformą. Siekiant išsamesnės duomenų analizės, buvo lyginamos skirtingą darbo patirtį turinčių slaugytojų nuomonės.

Rezultatai. Tyrimo rezultatai parodė, kad Alzheimerio liga sergantys pacientai susiduria su daugialypėmis slaugos problemomis, apimančiomis bendravimo, mitybos ir skysčių vartojimo, kvėpavimo, judėjimo, saugumo užtikrinimo, šlapinimosi ir tuštinimosi bei kasdienės veiklos organizavimo sritis. Nustatyta, kad slaugytojai, sprenddami šias problemas, taiko kompleksines slaugos intervencijas, orientuotas į paciento saugumo užtikrinimą, gyvybinių funkcijų palaikymą, savarankiškumo skatinimą bei orumo išsaugojimą. Taikomi sprendimo būdai apima individualizuotą priežiūros planavimą, nuolatinį paciento būklės vertinimą, aplinkos pritaikymą bei efektyvių bendravimo strategijų taikymą.

Išvados. Sergančiųjų Alzheimerio liga slauga yra kompleksinis ir tęstinis procesas, reikalaujantis sistemingo slaugos problemų vertinimo ir tikslingo jų sprendimo. Efektyvi slauga grindžiama individualizuotu požiūriu, nuosekliu slaugos intervencijų taikymu bei profesionaliomis slaugytojų kompetencijomis, leidžiančiomis užtikrinti pacientų gyvenimo kokybę ir orumo išsaugojimą ligos eigoje.

KOJŲ VENŲ VARIKOZĖS PREVENCIJA TARP SLAUGYTOJŲ

Gabija Mulerčikaitė, Natalija Juškina

Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas, Vilnius, Lietuva

Raktažodžiai: kojų venų varikozė, prevencija, slaugytojai, lėtinis venų nepakankamumas.

Tyrimo pagrindimas. Kojų venų varikozė pasižymi įvairiais simptomais, tokiais kaip, skausmas, kulkšnių patinimas, kojų nuovargis, neramių kojų sindromas, naktiniai mėšlungiai, sunkumas, niežulys ir diskomfortas, susijęs su pakitusia galūnių išvaizda. Tyrimai rodo, kad didesnis varikozinių venų paplitimas nustatytas tarp skubios pagalbos, intensyviosios terapijos skyrių bei operacinės darbuotojų, kurie dirba penkerius metus ar daugiau tame skyriuje ir praleidžia darbe bent šešias valandas per dieną.

Tikslas - išsiaiškinti kojų venų varikozės prevenciją slaugytojų tarpe.

Metodai. Tyrime dalyvavo 51 respondentas, visi duomenys apie tiriamųjų žinias bei taikomas prevencines priemones buvo gauti naudojant kiekybinio tyrimo metodą. Anketos klausimai buvo sudaryti analizuojant mokslinius šaltinius, kurių paieška buvo vykdoma *PubMed*, *Google Scholar*, *EBSCO*, duomenų bazėse. Šie klausimai padėjo išsiaiškinti, kokie yra pagrindiniai aspektai slaugytojams, kurie daro įtaką prevencijos naudojimui. Tyrimas vyko internetinėje erdvėje 2026 m. spalio-lapkričio mėnesiais.

Rezultatai. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad dauguma slaugytojų yra susipažinę su įvairiomis prevencinėmis priemonėmis ir jų taikymo galimybėmis. Tiek darbo metu, tiek poilsiaudami namuose respondentai nurodė taikantys bent kelias iš jų, pavyzdžiui, užsiima fizine mankšta, renkasi patogią ir ergonomišką avalynę, taiko kompresinę terapiją, vartoja pakankamai skysčių bei vengia ilgo sėdėjimo ar stovėjimo. Dauguma apklaustųjų išskyrė fizinę mankštą kaip svarbiausią kasdien naudojamą prevencinę priemonę ir nurodė, kad prevencinių priemonių taikymas yra veiksmingas. Beveik visi tyrimo dalyviai nurodė, kad pagrindiniai veiksniai, trukdantys taikyti prevencines priemones, yra laiko trūkumas, didelis darbo krūvis bei personalo stygius.

Išvados. Dauguma slaugos specialistų turi pakankamai žinių apie kojų venų varikozės prevenciją ir taiko veiksmingas priemones. Pagrindinė kliūtis – laiko trūkumas, o svarbiausias motyvas – noras išlaikyti gerą kojų sveikatą. Tyrimas taip pat parodė būtinybę gerinti darbo sąlygas: mažinti stovėjimo trukmę, sudaryti galimybes pertraukoms bei užtikrinti pakankamą personalo ir prevencinių priemonių prieinamumą.

PACIENTŲ SLAUGOS POREIKIŲ NUSTATYMAS PO KOJŲ VENŲ OPERACIJOS

Anžela Beliak, Zita Gierasimovič

Vilniaus universitetas, Medicinos fakultetas, Sveikatos mokslų institutas, Vilnius, Lietuva

Raktažodžiai: varikozinės venos, pooperacinė priežiūra, slaugos poreikiai

Tyrimo pagrindimas. Kojų venų varikozė – dažnas įvairaus amžiaus žmonių veninės kraujotakos sutrikimas. Ligai progresuojant, atsiranda skausmas, tinimas, odos pakitimai ar trofinės opos. Chirurginis gydymas lengvina simptomus, o sveikimas bei komplikacijų rizika tiesiogiai priklauso nuo pooperacinės priežiūros.

Tikslas. Nustatyti pacientų slaugos poreikius po kojų venų operacijos.

Metodai. 2026 m. vasario–kovo mėn. atliktas kiekybinis tyrimas, kuriame dalyvavo 83 respondentai. 29 klausimų anketą sudarė penki struktūriniai blokai: demografiniai duomenys, pacientų simptomai, skausmą, slaugos poreikiai bei informuotumą apie pooperacinę savirūpą. Vertinimui naudota 5 balų Likerto skalė, nuo visiškai neigiamo iki visiškai teigiamo (1 – visiškai nesutinku iki 5 – visiškai sutinku). Statistiškai reikšmingais laikyti rezultatai, kai $p < 0,05$.

Rezultatai. Nustatyta, kad dažniausiai taikyta minimalios invazinės chirurginės operacijos (83,1 proc.). Venų varikozės paveldimumas nustatytas 75,9 proc. tiriamiesiems. Atsvorį turėjo 36,1 proc. respondentų, žalingų įpročių (rūkymas) – 44,6 proc. Didžioji dalis apklaustųjų (91,6 proc. dirba statinį darbą, susijusį su ilgu stovėjimu ar sėdėjimu, tuo tarpu fizinį krūvį darbe patiria 25,3 proc. asmenų. Slaugos poreikių vertinimas parodė, kad 51,8 proc. tiriamiesiems reikalinga informacija apie žaizdų priežiūrą, fizinį aktyvumą bei kompresinių priemonių naudojimą. Statistiškai reikšmingas ryšys ($p < 0,05$) nustatytas tarp 68,7 proc. tiriamųjų amžiaus ir padidėjusio poreikio skausmo malšinimui, žaizdų priežiūrai bei slaugos paslaugoms. Šie poreikiai dažniau pasireiškė 50 metų ir vyresnių tiriamųjų grupėje.

Atsvorį turintiems pacientams skausmo malšinimo reikėjo dažniau ($p < 0,001$). Dažniausi simptomai – kojos tirpimas (47,0 proc.) bei tempimas (45,8 proc.), rečiau – tinimas ir nuovargis (po 39,7 proc.). Daugumai tiriamųjų šie pojūčiai nepasireiškė. Fizinį darbą dirbantiems asmenims dažniau prireikė nuskausminimo, žaizdų priežiūros bei informacijos ($p < 0,05$).

Išvados. Pacientams po operacinio gydymo svarbiausia žaizdų priežiūra. Slaugos poreikių pasireiškimo dažnumas koreliuoja su pacientų amžiumi, taikytu operacijos metodu, atsvočių bei dirbamu fiziniu darbu. Statistiškai reikšmingų sąsajų tarp tiriamųjų rūkymo įpročių ir slaugos poreikių intensyvumo nenustatyta.

SLAUGYTOJŲ VAIDMUO PRIŽIŪRINT PACIENTUS SU DELYRU

Yustina Teryaeva, Zyta Kuzborska

Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas, Vilnius, Lietuva

Raktažodžiai: delyras, slaugytojų vaidmuo, slaugos veiksmai, slaugos problemos, delyro prevencija

Tyrimo pagrindimas. Delyras yra labai paplitusi bei svarbi problema sveikatos priežiūros sekretoriuje, nes sukelia daugumą nepalankių komplikacijų: didina pacientų mirtingumą, ilgina jų buvimo laiką ligoninėje bei lemia didesnę saugumo poreikį. Slaugytojai atlieka svarbų vaidmenį dirbant su pacientais sergančiais delyru. Jie prisideda prie delyro prevencijos, nustatymo ir gydymo procesų. Nustatyta, kad slaugos intervencijos, kurios nukreiptos į delyro rizikos veiksnių atpažinimą bei valdymą, mažina delyro dažnį apie 30-40 proc. Slaugytojų vaidmuo yra esminis vertinant, stebint bei gydant pacientus su delyru. Svarbu išsamiau išanalizuoti slaugytojų vaidmenį, nustatyti slaugos problemas, ištirti slaugos veiksmus prižiūrint pacientus su delyru, išsiaiškinti delyro prevencija.

Tikslas. Išanalizuoti slaugytojų vaidmenį prižiūrint pacientus su delyru.

Metodai. Tyrime dalyvavo 35 bendrosios praktikos slaugytojai, dirbantys X Lietuvos ligoninėje, intensyviosios terapijos skyriuje. Atliktas kiekybinis tyrimas, tikslinis būdas, anketavimo metodas. Duomenys surinkti naudojant uždaro tipo klausimyną.

Rezultatai. Keturi penktadaliai tiriamųjų nurodė, kad dažna komunikacijos problema prižiūrint pacientus su delyru tai ligonių nedėmesingumas ir nesugebėjimas išreikšti savo minčių pokalbio metu, beveik trys ketvirtadaliai - nurodė, kad dažna pacientų su delyru fizinė problema tai padidėjusi psichomotorinė veikla. Daugiau nei keturi penktadaliai - labai dažnai matuoja, stebi bei dokumentuoja pacientų gyvybinius rodiklius, dauguma tyrimo dalyvių labai dažnai užtikrina saugią aplinką. Daugiau nei du trečdaliai - labai dažnai orientuoja pacientus siekiant sumažinti delyro riziką. Beveik trys ketvirtadaliai tyrimo dalyvių pažymėjo, kad labai dažnai suleidžia/duoda vaistus nuo skausmo pagal gydytojo paskyrimą.

Išvados. Nustatyta, kad slaugytojai dažnai susiduria su pacientų nedėmesingumu, nesugebėjimu išreikšti savo mintis ir padidėjusia psichomotorine veikla, o tai lemia slaugos problemas. Slaugytojai dažnai užtikrina saugią aplinką ir matuoja, stebi bei dokumentuoja gyvybinius rodiklius prižiūrint pacientus su delyru. Siekiant sumažinti delyro riziką, slaugytojai taiko prevencijos būdus: suleidžia/duoda vaistus nuo skausmo pagal gydytojo paskyrimą ir orientuoja pacientus.

KOMANDINIO DARBO IR DARBO ORGANIZAVIMO REIKŠMĖ TEIKIANT AMBULATORINES SLAUGOS PASLAUGAS NAMUOSE

Gabija Užemeckaitė, Natalja Istomina, Marius Čiurlionis

Vilniaus universitetas, Medicinos fakultetas, Sveikatos mokslų institutas, Vilnius, Lietuva

Raktažodžiai: darbo organizavimas, ambulatorinės slaugos paslaugos namuose, darbo kokybė, ASPN, profesinė motyvacija

Tyrimo pagrindimas. Ambulatorinės slaugos paslaugos namuose yra svarbi pirminės sveikatos priežiūros dalis, padedanti užtikrinti pacientų priežiūros tęstinumą jų gyvenamojoje aplinkoje. Didėjant visuomenės senėjimui, lėtinių ligų paplitimui ir slaugos poreikiui, šių paslaugų organizavimas tampa vis aktualesnis. Efektyvus darbo planavimas, aiškus funkcijų pasiskirstymas, komandinis bendradarbiavimas, pakankami ištekliai ir dokumentacijos valdymas turi tiesioginę reikšmę paslaugų kokybei bei slaugytojų darbo patirčiai.

Tikslas - nustatyti slaugytojų požiūrį į darbo organizavimą teikiant ambulatorines slaugos paslaugas namuose.

Metodai. Tyrime sutiko dalyvauti 12 slaugytojų teikiančios ambulatorines slaugos paslaugas namuose. Visi duomenys buvo gauti naudojant klausimyną sukurto darbo autoriaus. Vyko gyva apklausa, buvo imamas interviu iš bendrosios praktikos slaugytojų teikiančių ambulatorines slaugos paslaugas namuose.

Rezultatai. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad slaugytojai ASPN darbo organizavimą sieja su vizitų planavimu, darbo krūvio paskirstymu, pacientų būklės vertinimu, dokumentacijos pildymu ir komandiniu bendradarbiavimu. Darbo organizavimą apsunkina laiko trūkumas, dokumentacijos našta, informacinių sistemų trikdžiai ir personalo stoka, o komandinis darbas vertinamas kaip svarbi sąlyga paslaugų kokybei ir darbo efektyvumui užtikrinti.

Išvados. Slaugytojų patirtys atskleidė, kad ASPN darbo organizavimo kokybė tiesiogiai veikia paslaugų kokybę, pacientų saugumą ir slaugytojų darbo efektyvumą. Darbo organizavimui didžiausią įtaką turi vizitų planavimas, pacientų būklės vertinimas, dokumentacijos pildymas, darbo priemonių užtikrinimas ir informacijos perdavimas. Komandinis darbas yra esminė ASPN efektyvumo sąlyga, nes padeda užtikrinti aiškų funkcijų pasiskirstymą, bendradarbiavimą ir paslaugų tęstinumą. ASPN darbo organizavimą labiausiai pagerintų darbo krūvio subalansavimas, dokumentacijos mažinimas, e. sveikatos sistemos tobulinimas ir pakankami žmogiškieji bei materialiniai ištekliai.

GREITOSIOS MEDICINOS PAGALBOS TARNYBOS DARBUOTOJŲ DARBE PATIRIAMOS MIKROTRAUMOS IR JŲ PREVENCIJA

Aurelija Šerlat, Simona Paulikienė

Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas, Vilnius, Lietuva

Raktažodžiai: mikrotraumos, Greitosios medicinos pagalbos tarnyba, prevencija

Tyrimo pagrindimas. Mikrotraumų problema sveikatos priežiūros įstaigose išlieka ypač aktuali, nes sveikatos priežiūros darbuotojai kasdien susiduria su didele rizika patirti įsidūrimą ar įbrėžimą aštriais medicininiais instrumentais. Net ir nedidelis odos pažeidimas ar įbrėžimas gali padidinti riziką užsikrėsti krauju plintančiomis infekcijomis, tokiomis kaip hepatitu B, hepatitu C, ŽIV ir kitomis. Greitosios medicinos pagalbos tarnyboje situacija yra sudėtingesnė dėl nuolatinio skubėjimo, didelio pacientų srauto bei stresinių darbo sąlygų, kurios ženkliai padidina mikrotraumų tikimybę. Nepaisant galiojančių saugos reikalavimų ir prevencinių priemonių, dauguma darbuotojų vis dar patiria mikrotraumas. Kaip rodo tymai, didelė dalis darbuotojų apie patirtas mikrotraumas nepraneša, tad nemaža dalis sužalojimų nėra registruojami.

Tikslas. Išanalizuoti Greitosios medicinos pagalbos tarnybos darbuotojų darbe patiriamas mikrotraumas ir jų prevenciją.

Metodai. Tyrime dalyvavo 10 Greitosios medicinos pagalbos tarnybos darbuotojų, kurie buvo patyrę mikrotraumas. Atliktas kokybinis tyrimas, kurio metu taikytas pusiau struktūruotas interviu. Gauti tyrimo rezultatai analizuoti turinio analizės metodu.

Rezultatai. Išanalizavus Greitosios medicinos pagalbos darbuotojų atsakymus, nustatyta, kad dažniausiai mikrotraumos įvyksta dėl skubėjimo, noro kuo greičiau padėti pacientui ar stabilizuoti jo būklę. Skubus manipuliacijų atlikimas sumažindavo tyrimo dalyvių dėmesį, saugumo reikalavimų laikymąsi ir sukeldavo įtampą. Dažniausiai mikrotraumas įvykdavo įsidūrus adatomis po injekcijų ar kitų procedūrų atlikimo. Dauguma tiriamųjų apie įvykį nepranešdavo, nes, jų manymu, įvykis nebūdavo reikšmingas. Kaip pagrindinė prevencijos priemonė mikrotraumų prevencijai naudojamos medicininės pirštinės, atsargus darbas su adatomis ir kitomis aštriomis priemonėmis, panaudotų priemonių išmetimas į aštrių atliekų konteinerį.

Išvados. Atlikus tyrimą nustatyta, kad Greitosios medicinos pagalbos tarnybos darbe mikrotraumos yra gana paplitęs reiškinys. Darbo specifiška ir aplinkos veiksniai sudaro prielaidas dažnai patirti mikrotraumas, todėl darbuotojų sauga yra labai svarbi. Taikomos prevencinės priemonės yra ribotos ir orientuotos tik į bazinius apsaugos metodus, todėl jų nepakanka siekiant maksimaliai sumažinti mikrotraumų skaičių. Pastebima, kad mikrotraumų registravimas nėra nuoseklus, todėl gali nevisiškai atspindėti visą mikrotraumų paplitimo situaciją.

VAIKŲ SLAUGOS POREIKIAI PO PATIRTŲ TERMINIŲ NUDEGIMŲ

Lukrecija Blaževičiūtė, Zita Gierasimovič

Vilniaus universitetas, Medicinos fakultetas, Sveikatos mokslų institutas, Vilnius, Lietuva

Raktažodžiai: terminiai nudegimai, amžius, slaugos poreikiai

Tyrimo pagrindimas. Vaikų nudegimai sukelia sunkias psichologines traumas ir yra trečia pagal dažnumą jų mirtinų sužalojimų priežastis. Pacientams, kurių nudegimo plotas apėmė 7–60 proc. kūno, diagnozuojama ūminė, ne jatrogeninės kilmės disfunkcija. Pastebėta, kad sepsiu susirgusiems nudegusiems pacientams temperatūra pakyla virš 39 °C. Slaugos procesas yra tikslingai nukreiptas į paciento gyvybinių funkcijų stabilizavimą bei galimų komplikacijų prevenciją, siekiant užtikrinti efektyvų sveikatos būklės atkūrimą.

Tyrimo tikslas – nustatyti vaikų po terminių nudegimų slaugos poreikius.

Metodai. 2026 m. vasario mėn. atliktas kokybinis tyrimas, pasitelkiant pusiau struktūruota interviu, taikant homogeninę „sniego gniūžtės“ atrankos principą. Apklausoje dalyvavo 15 slaugytojų, kurie prižiūri pacientus po patirtų nudegimų. Interviu klausimus parengė tyrimo autorė, remdamasi mokslinės literatūros apžvalga. Apklausoje pateiktas 21 klausimas apie pacientų nudegimų priežastis, gyvybinių funkcijų stebėseną, analgeziją bei slaugos poreikius. Duomenys buvo rinkti iki visiško informacinio prisotinimo ir analizuojami vadovaujantis turinio analizės principais, išskiriant pagrindines kategorijas ir subkategorijas.

Rezultatai. Tyrimo dalyvių teigimu, pagrindinė vaikų nudegimų priežastis yra nepakankama tėvų priežiūra. Nudegimo trauma sukelia sisteminį poveikį visoms organizmo funkcijoms: sutrikdoma skysčių pusiausvyra, stebimas lėtas žaizdų gijimo procesas, kyla komplikacijų rizika. Respondentai išskyrė emocinę vaiko būklę bei kvėpavimo takų pažeidimus kaip itin aktualias problemas. Pažymėtina, kad lytinių organų srities nudegimai kelia tiesioginį pavojų šlapinimosi funkcijai, o veido srities pažeidimai apsunkina maitinimąsi bei reikalauja stiprių nuskausminamųjų vaistų. Tinkamas gyvybinių funkcijų stebėjimas padeda išvengti papildomų sveikatos sutrikimų, komplikacijų. Taip pat pastebėta, kad tėvams dažnai trūksta žinių apie vaiko priežiūrą po traumos, o informacijos įsisavinimą apsunkina patiriamas stresas.

Išvados. Siekiant užtikrinti objektyvų vaikų slaugos poreikių nustatymą po patirtų nudegimų, būtinas aktyvus tėvų dalyvavimas priežiūros procese, nes tai tiesiogiai prisideda prie vaiko emocinės būklės stabilizavimo. Siekiant mažinti komplikacijų riziką, kylančią dėl nudegimų sukeltų audinių pažeidimų, privalu užtikrinti kvalifikuotą žaizdų priežiūrą bei nuosekliai taikyti numatytą kompleksinę medikamentinę terapiją.

TECHNOLOGIJOS PADEDA SLAUGYTI: DIRBTINIS INTELEKTAS ŽAIZDŲ PRIEŽIŪROJE

Mariolia Buinicka, Jurgita Kazlauskienė

Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas, Vilnius, Lietuva

Raktažodžiai: dirbtinis intelektas, lėtinės žaizdos, žaizdų priežiūra, slaugytojų nuostatos, sveikatos technologijos

Tyrimo pagrindimas. Lėtinių žaizdų gijimas yra sudėtingas procesas, apimantis uždegimo, proliferacijos ir remodeliacijos fazių sutrikimus, todėl jų priežiūra reikalauja nuolatinio, sistemingo vertinimo ir individualizuotų sprendimų. Pastaraisiais metais įvairiose srityse vis dažniau taikomi dirbtinio intelekto sprendimai, paremti vaizdų analizės algoritmais. Tokios sistemos gali būti naudingos ir sveikatos priežiūroje, tyrimai rodo, kad tai gali sumažinti subjektyvių vertinimų skirtumus tarp specialistų ir užtikrintų homogeniškesnę, nuoseklesnę pagalbą pacientui.

Tyrimo tikslas. Išanalizuoti slaugytojų patirtį ir nuostatas dėl dirbtinio intelekto taikymo galimybių lėtinių žaizdų priežiūroje.

Tyrimo imtis ir metodai. Buvo atliktas kokybinis tyrimas, pasitelkiant pusiau struktūruoto interviu metodą. Tyrime dalyvavo aštuoni slaugytojai, kurių profesinė veikla susijusi su pacientų, turinčių lėtinės žaizdas, priežiūra.

Tyrimo rezultatai ir išvados. Tyrimas atskleidė, kad slaugytojų žinių apie dirbtinio intelekto taikymą lėtinių žaizdų priežiūroje stinga, o praktinis naudojimas šiuo metu yra labai ribotas. Nors tyrimo dalyviai išreiškė susidomėjimą DI technologijomis, dalis jų stebimi ir skeptiški – kyla abejonių dėl šių sprendimų tikslumo ir patikimumo. Dažniausiai dirbtinis intelektas pasitelkiamas kaip pagalbini priemonė informacijos paieškai ar sprendimų patikslinimui, tačiau ne kaip savarankiškas klinikinis sprendimų priėmimo įrankis.

Taip pat nustatyta, kad pagrindinės DI diegimo kliūtys yra ribotas technologijų prieinamumas, jų naudojimo sudėtingumas bei su duomenų sauga susiję aspektai. Vis dėlto dirbtinis intelektas vertinamas kaip perspektyvi priemonė, galinti prisidėti prie žaizdų priežiūros kokybės gerinimo, ypač dokumentavimo ir darbo organizavimo srityse. Tyrimo dalyviai pabrėžė, kad DI taikymas klinikinėje praktikoje turi būti grindžiamas atsakingu, etišku ir profesiniais principais paremtu požiūriu. Efektyviam technologijų integravimui būtina kryptingai stiprinti slaugytojų kompetencijas, didinti jų informuotumą apie DI galimybes bei užtikrinti saugų ir etiškai pagrįstą šių technologijų naudojimą praktikoje.

ERGONOMINIO RAŠTINGUMO UGDYMAS KAIP PROFESINIO ILGAAMŽIŠKUMO PRIELAIDA SVEIKATOS IR GROŽIO SPECIALISTŲ RENGIME: SKAITMENINIŲ MOKYMO SI PLATFORMŲ TAIKYMO GALIMYBĖS

Kristina Bružė, Ieva Trepkuvienė

Kauno kolegija, Medicinos fakultetas, Kaunas, Lietuva

Raktažodžiai: ergonominis raštingumas, profesinis ilgaamžiškumas, skaitmeninė edukacija, sveikatos ir grožio specialistai, mokymosi platformos

Tyrimo pagrindimas. Sveikatos ir grožio specialistų profesinėje veikloje dažnai pasitaiko pasikartojantys judesiai, statinės darbo padėty, ilgalaikė kaklo, pečių juostos, nugaros, rankų ir plaštakų apkrova. Šie veiksniai gali didinti raumenų ir kaulų sistemos nusiskundimų riziką, mažinti darbingumą, darbo kokybę ir ilgainiui riboti profesinį tęstinumą. Todėl ergonominis raštingumas turėtų būti suvokiamas ne tik kaip darbo saugos ar taisyklingos laikysenos žinių visuma, bet ir kaip svarbi profesinio ilgaamžiškumo prielaida.

Tikslas. Apžvelgti ergonominio raštingumo ugdymo reikšmę sveikatos ir grožio specialistų rengime bei aptarti skaitmeninių mokymosi platformų taikymo galimybes stiprinant šią kompetenciją.

Metodai. Pranešimas parengtas kaip tiriamoji mokslinės literatūros apžvalga, analizuojant publikacijas, susijusias su ergonomikos mokymu, darbo sukeltų raumenų ir kaulų sistemos sutrikimų prevencija, skaitmenine edukacija ir sveikatos specialistų profesiniu tvarumu.

Rezultatai. Literatūros apžvalgos pagrindu išryškintos trys pagrindinės kryptys: ergonominių rizikos veiksnių reikšmė sveikatos ir grožio specialistų darbingumui; ergonominio raštingumo svarba profesinio rengimo procese; skaitmeninių mokymosi platformų potencialas padėti ergonomikos principus susieti su realiomis profesinėmis situacijomis. Moodle, H5P ir kitos mokymosi aplinkos gali būti taikomos kuriant interaktyvius mikro modulius, situacijomis grįstas užduotis, ergonominių sprendimų pasirinkimo scenarijus, žinių patikrinimo testus, skaitmenines atmintines ir praktinių veiksmų algoritmus.

Išvalgos. Apžvalga leidžia teigti, kad skaitmeninėmis priemonėmis grįstas ergonominio raštingumo ugdymas gali padėti nuosekliau formuoti studentų gebėjimą atpažinti profesinės apkrovos rizikas ir priimti ergonomiškai pagrįstus sprendimus praktinėje veikloje. Tokia edukacija gali prisidėti prie sveikatos ir grožio specialistų profesinio ilgaamžiškumo, darbingumo išsaugojimo ir tvaresnės profesinės praktikos formavimo.

TĖVŲ PATIRTYS RIBOJANT VAIKAMS IŠMANIŲJŲ EKTRANŲ NAUDOJIMĄ

Gintarė Stanaitytė, Greta Jakutė

Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas, Vilnius, Lietuva

Raktažodžiai: išmanieji ekranai, vaikai, tėvų patirtys, slauga

Tyrimo pagrindimas. Išmaniųjų ekranų naudojimas tampa neatsiejama vaikų kasdienybės dalimi, darančia įtaką jų gyvenamos ir įpročių formavimuisi. Nekontroliuojamas šių įrenginių naudojimas siejamas su neigiamu poveikiu vaikų fizinei ir psichologinei sveikatai, o jų ribojimas tėvams neretai tampa sudėtingu, nuolatinių pastangų reikalaujančiu procesu. Mokslinėje literatūroje daugiausia dėmesio skiriama vaikų dažno naudojimosi ekranais pasekmėms, o tėvų patirtys ir iššūkiai, išlieka nepakankamai ištirti. Tėvų patirčių analizė yra reikšminga slaugos praktikai, nes padeda geriau suprasti tėvų patiriamus sunkumus ribojant ekranų laiką vaikams, o tai leidžia tikslingiau organizuoti konsultavimo veiklas, orientuotas į tėvų gebėjimus formuoti sveikus vaikų įpročius.

Tikslas - išanalizuoti tėvų patirtis, susijusias su vaikų išmaniųjų ekranų naudojimo ribojimu.

Metodika. Tyrime dalyvavo 10 informantų – 5 mamos ir 5 tėčiai, atitinkantys nustatytus atrankos kriterijus: tėvai, auginantys 7-10 metų vaiką (-us) ir ribojantys vaikams išmaniųjų ekranų laiką. Tyrimu buvo siekiama atskleisti tėvų patirtis, emocinius ir praktinius sunkumus bei strategijas, susijusias su vaikų išmaniųjų ekranų ribojimu. Tyrimo duomenys gauti taikant kokybinį tyrimo metodą, naudojant pusiau struktūruotą interviu klausimyną. Interviu klausimus parengė tyrimo autorė, remdamasi išanalizuotais mokslinės literatūros šaltiniais.

Rezultatai. Nustatyta, kad esminę įtaką tėvų sprendimui riboti vaikų ekranų laiką, turėjo artimųjų ir aplinkinių asmenų pastabos. Tyrimo rezultatai atskleidė tėvų emocinius sunkumus, tokius kaip kaltės jausmas, įtampa, nusivylimas, kuriuos sąlygojo negatyvios vaikų reakcijos, pyktis, nusivylimas, priekaištai. Nei vienas iš tėvų nenurodė, kad susiduria su praktiniais sunkumais. Visi iš 10 apklaustų tėvų efektyviausiomis ekranų ribojimo strategijomis įvardijo „laiko limito įvedimo ir taisyklių taikymo“ bei „taisyklių laikymosi“ strategijas. Nustatyta, kad strategijų taikymas duoda teigiamus vaikų elgesio ir emocinės būklės pokyčių rezultatus, pagerėja tėvų ir vaikų tarpusavio santykiai.

Išvados. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad mokytojų ir aplinkinių žmonių pastabos yra vieni iš pagrindinių išorinių veiksnių, lėmusių tėvų sprendimą riboti vaikams išmaniuosius ekranus. Nors ribojimai sukelia emocinius iššūkius ir veikia tarpusavio santykius, tėvai vieningai pabrėžia taisyklių, nuoseklumo ir alternatyvių veiklų svarbą.

SLAUGOS STUDENTŲ EMOCINĖS KOMPETENCIJOS VERTINIMAS

Ieva Kaminskaitė, Rita Urbanavičė, Natalja Istomina

Vilniaus universitetas, Medicinos fakultetas, Sveikatos mokslų institutas, Vilnius, Lietuva

Raktažodžiai: emocinė kompetencija, slaugos studentai, savęs suvokimas, emocijų valdymas, savimotyvacija, empatija, santykių valdymas

Tyrimo pagrindimas. Nors emocinės kompetencijos svarba slaugos praktikoje yra gerai žinoma tarptautiniu lygmeniu, jos vertinimas būtent slaugos studentų kontekste dažnai lieka fragmentiškas, o tyrimai daugiausia orientuoti į pavienius komponentus, pavyzdžiui empatiją ar savireguliaciją. Pasirinktas emocinės kompetencijos vertinimo modelis leidžia visapusiškai pažvelgti į emocinę kompetenciją ir įvertinti ją penkių komponentų: savęs suvokimo, emocijų valdymo, savimotyvacijos, empatijos ir santykių valdymo, kontekste/dinamikoje.

Tikslas. Nustatyti bakalauro studijų programos studentų emocinės kompetencijos lygį.

Metodai. Atliktas kiekybinis skerspjūvio tyrimas. Duomenys rinkti naudojant į lietuvių kalbą išverstą ir adaptuotą *Escala Veiga de Competência Emocional* trumpąją versiją (*ECVsr33*), pagrįsta penkių dimensijų modeliu, sudarytą iš 33 teiginių. Instrumento adaptacija atlikta taikant dvigubo vertimo metodą, o vertimo aiškumas patikrintas pilotinio tyrimo metu. Tyrimas vykdytas laikantis etikos reikalavimų, gavus institucinio etikos komiteto leidimą ir vadovaujantis Helsinkio deklaracija. Duomenys rinkti anonimiškai elektroniniu būdu, naudojant nemokamą internetinę priemonę „Google Forms“. Tyrimo dalyviai – slaugos bakalauro studijų programos 1 – 4 kursų studentų. Taikyta aprašomoji statistika (dažniai, vidurkiai, standartiniai nuokrypiai), kintamųjų ryšiams vertinti naudotas *Spearman'o Rho* koreliacijos koeficientas. Skirtumams tarp grupių nustatyti taikyti neparametriniai testai (*Kruskal–Wallis* ir *Independent Samples* testai). Statistinio reikšmingumo lygmuo – $p < 0,05$.

Rezultatai. Tyrime dalyvavo 191 slaugos bakalauro studijų programos studentas. Duomenų analizė atskleidė, kad tiriamųjų emocinės kompetencijos lygis buvo vidutinis tiek vertinant bendrą emocinės kompetencijos rodiklį, tiek atskiras jo dimensijas. Didžiausias vidurkis nustatytas empatijos dimensijoje ($5,01 \pm 0,89$), žemiausias – savęs suvokimo ($4,22 \pm 0,78$) dimensijoje. Studentų pasiskirstymo analizė parodė, kad didžioji dalis tiriamųjų pasižymėjo vidutiniu emocinės kompetencijos lygiu ($n=173$; 90,6 proc.), tuo tarpu aukštas lygis nustatytas tik nedidelei daliai ($n=16$; 8,4 proc.). Žemo emocinės kompetencijos lygio atvejai minimalūs. Pagal kursus žymių emocinės kompetencijos lygio skirtumų nenustatyta. Apibendrinant galima teigti, kad bendras emocinės kompetencijos lygis yra pakankamas, tačiau aukšto lygio kompetencijos tarp būsimų slaugytojų trūksta.

Išvados. Slaugos studentų emocinė kompetencija daugiausia yra vidutinio lygio, išryškėjant stipresnei empatijai ir silpnesniam savęs suvokimui. Tai rodo poreikį stiprinti emocinės kompetencijos ugdymą studijų procese.

KODĖL SEKSUALINIS PRIEKABIAVIMAS VIS DAR LIEKA NEATPAŽINTAS?

Lauryna Balsytė, Rita Urbanavičė, Natalja Istomina

Vilniaus universitetas, Medicinos fakultetas, Sveikatos mokslų institutas, Vilnius, Lietuva

Raktažodžiai: seksualinis priekabiavimas, atpažinimas, sveikatos priežiūra, slaugytojas, gydytojas, gydytojas rezidentas

Tyrimo pagrindimas. Seksualinis priekabiavimas darbo vietoje, ypač asmens sveikatos priežiūros sektoriuje, išlieka rimta profesinės sveikatos ir žmogaus teisių problema, daranti poveikį darbuotojų psichologinei gerovei, saugumo jausmui ir bendram darbo klimatui. Nors sveikatos priežiūros specialistai su nepageidaujamu seksualinio pobūdžio elgesiu susiduria dažniau nei daugelio kitų profesijų atstovai, Lietuvoje šio reiškinių mastas vis dar nepakankamai matomas dėl riboto pranešimo ir įvairių organizacinių veiksnių, kurie slopina atskleidimą.

Tyrimo tikslas – išanalizuoti seksualinio priekabiavimo atpažinimą ligoninėse, remiantis sveikatos priežiūros specialistų patirtimis.

Tyrimo medžiaga ir metodai. 2025m. spalio – 2026m. sausio mėn. atliktas kokybinis tyrimas, naudojant pusiau struktūrizuoto interviu metodą. Tyrime dalyvavo 15 Vilniaus miesto ligoninėse dirbančių specialistų. Respondentų amžius svyravo nuo 24 iki 54 m. Duomenys analizuoti naudojant indukcinę kokybinę turinio analizę.

Rezultatai. Seksualinio priekabiavimo atpažinimas yra kompleksinis procesas, apimantis kognityvinius, emocinius ir socialinius veiksnius. Nustatytas ryškus suvokimo fragmentiškumas: sveikatos priežiūros specialistai lengvai identifikuoja fizinio pobūdžio veiksmus, tačiau verbalinės ir neverbalinės apraiškos dažnai lieka neatpažintos. Identifikavimą tiesiogiai apsunkina priekabiavimo normalizavimas, nuvertinimas bei tolerancija ir socialinis pateisinimas, o tiek formali, tiek neformali hierarchija sukuria barjerą verčiantį darbuotojus abejoti savo pojūčiais ir netinkamą elgesį priskirti aukštesnio statuso kolegoms ar specifiniam bendravimo būdai.

Išvados. Seksualinio priekabiavimo atpažinimą ligoninėse lemia kompleksinė kognityvinių, emocinių ir socialinių veiksnių visuma, todėl vien individualaus vertinimo tam nepakanka. Identifikavimą stipriai riboja profesinėje aplinkoje vyraujanti normalizavimo ir tolerancijos kultūra, dėl kurios ribinis elgesys dažnai nuvertinamas arba socialiai pateisinamas kaip darbo kasdienybės dalis. Griežta organizacinė hierarchija ir galios disbalansas veikia kaip esminis barjeras: aukštesnis kolegos statusas ar autoritetas sukuria nebaudžiamumo atmosferą, kuri slopina darbuotojų gebėjimą kvestionuoti netinkamą elgesį. Šių veiksnių sąveika mažina reagavimo tikimybę ir lemia seksualinio priekabiavimo nematomumą bei jo reprodukciją organizacijoje.

KAI JUDESYS VIRSTA ŠOKIU - AKTYVUS GYVENIMAS VYRESNIAME AMŽIUJE

Danuta Karpovič, Jurgita Kazlauskienė

Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas, Vilnius, Lietuva

Raktažodžiai: šokis, fizinis aktyvumas, pagyvenę žmonės, slauga

Tyrimo pagrindimas. Gyventojų senėjimas tampa vis aktualesnė problema - prognozuojama, kad iki 2050 m. vyresnio amžiaus žmonių dalis pasaulyje padvigubės. Su amžiumi silpnėja fizinės funkcijos, ypač pusiausvyra ir raumenų jėga, o tai po 60 metų ženkliai padidina traumų riziką ir su tuo susijusį savarankiškumo sumažėjimą. Šokis kaip terapinė intervencija Vakarų medicinoje pradėtas taikyti XX a. viduryje darbu su pacientais, turinčiais emocinių sutrikimų. Amerikos šokių terapijos asociacija šokio terapiją apibrėžia kaip psichoterapinį judesio taikymą, o šokio ir judesio terapija remiasi specifiniu terapiniu požiūriu. Fizinio aktyvumo metu išsiskiria endorfinai, kurie padeda mažinti depresijos simptomus, suteikia energijos ir skatina geresnę nuotaiką. Šokis, be naudos fizinei sveikatai, prisideda prie aktyvaus senėjimo.

Tyrimo tikslas. Išanalizuoti vyresnio amžiaus žmonių požiūrį į šokį, kaip fizinio aktyvumo formą, jo įtaką fizinei, psichinei ir socialinei sveikatai bei įsitraukimą sąlygojančius veiksnius.

Tyrimo imtis ir metodas. Kokybiniame tyrime dalyvavo 10 pensinio amžiaus moterų (66–73 m.), gyvenančių Vilniuje. Taikytas interviu metodas, naudotas 15 klausimų klausimynas, apimantis šokio poveikį sveikatai, socialinį įsitraukimą bei užsiėmimų prieinamumą ir nelankymo priežastis.

Tyrimo rezultatai ir išvados. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad šokių užsiėmimai, tiriamųjų teigimu, yra naudingi - teigiamai veikia fizinę, emocinę ir socialinę vyresnio amžiaus žmonių sveikatą - jie stiprina raumenis, gerina kraujotaką, sąnarių lankstumą, širdies veiklą, padeda mažinti stresą, kelti nuotaiką, lavinti atmintį ir dėmesį. Respondentai pabrėžė, kad šokiai skatina bendravimą, mažina vienišumą, suteikia galimybę aktyviau dalyvauti socialiniame gyvenime, ne mažiau svarbu ir maloni atmosfera bei bendrystės jausmas. Dalyvavimą dažniausiai riboja sveikatos baimės, motyvacijos stoka, informacijos trūkumas, šeimos išpareigojimai ir finansiniai sunkumai. Informacija apie veiklas pageidaujama per lankstinukus, artimųjų rekomendacijas ir socialinius tinklus. Priimtinas užsiėmimų dažnis – 1–2 kartai per savaitę.

PLIOMETRINIŲ PRATIMŲ POVEIKIS KOVINĖS SAMBO KOVOTOJŲ VIRŠUTINĖS GALŪNĖS FUNKCINIAMS RODIKLIAMS BEI TRAUMŲ PREVENCIJAI

Jurgita Veliulytė, Gustas Nevero

Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas, Vilnius, Lietuva

Raktažodžiai: *pliometrija*, kovinis *Sambo*, viršutinė galūnė, traumų prevencija, sprogstamoji jėga

Tyrimo pagrindimas. Koviniame sporte svarbus ne tik sportininkų fizinis pajėgumas, bet ir traumų prevencija. *Pliometriai* pratimai plačiai taikomi siekiant gerinti sprogstamąją jėgą, koordinaciją bei reakcijos greitį. Literatūroje pabrėžiama, kad šie pratimai gali pagerinti kovotojų viršutinių galūnių funkcinius rodiklius ir sumažinti traumų riziką.

Tikslas. Įvertinti *pliometrinių* pratimų poveikį kovinės *Sambo* kovotojų viršutinės galūnės funkciniams rodikliams bei traumų prevencijai.

Metodai. Tyrime dalyvavo 12 profesionalių kovinės *Sambo* kovotojų, suskirstytų į kontrolinę ir eksperimentinę grupes. Tiriamųjų atrankos kriterijai: pilnametystė, ne mažesnė nei 2 metų sportinė patirtis, dalyvavimas varžybose bei traumų nebuvimas per paskutinius 2 metus. Atmetimo kriterijai: jaunesni nei 18 metų asmenys ir sportininkai, patyrę traumą per paskutinius 2 metus. Abi grupės dalyvavo įprastose kovinės *Sambo* treniruotėse, kurias sudarė technikos, išvermės ir jėgos lavinimo pratimai. Eksperimentinei grupei papildomai taikyta *pliometrinių* pratimų programa: *pliometriniai* atsispaudimai, medicininio kamuolio metimai, sprogstamieji šuoliai bei koordinaciją ir viršutinės galūnės jėgą lavinantys pratimai. Kontrolinė grupė papildomų *pliometrinių* pratimų neatliko. Tyrimo metu taikyti: *Y balance test*, uždarnosios kinetinės grandinės testas, smūgio jėgos testas ir riešo dinamometrija.

Rezultatai. Eksperimentinės grupės kairės rankos smūgio jėga po tyrimo padidėjo iki 84,00 kg, kontrolinės – iki 80,00 kg ($p = 0,0296$). Dešinės rankos smūgio jėga eksperimentinėje grupėje siekė 104,50 kg, kontrolinėje – 89,33 kg ($p = 0,0498$). Dominuojančios rankos riešo jėga eksperimentinėje grupėje buvo didesnė nei kontrolinėje ($p = 0,0486$).

Išvados. *Pliometrinių* pratimų taikymas reikšmingai pagerino kovinės *Sambo* kovotojų smūgio bei riešo jėgos rodiklius. Gauti rezultatai rodo, kad *pliometriniai* pratimai gali būti efektyvi priemonė gerinant viršutinės galūnės funkcinius rodiklius ir mažinant traumų riziką.

INFORMUOTUMAS APIE ŠIRDIES IR KRAUJAGYSLIŲ LIGŲ RIZIKOS VEIKSNIUS

Zyta Kuzborska¹, Edita Jarmalienė¹, Natalija Pozniak²

¹Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas, Vilnius, Lietuva

²Vilniaus kolegija, Statybos fakultetas, Vilnius, Lietuva

Raktažodžiai: širdies ir kraujagyslių ligos, informuotumas, prevencija

Tyrimo pagrindimas. Širdies ir kraujagyslių ligos (ŠKL) išlieka viena pagrindinių sergamumo ir mirtingumo priežasčių Lietuvoje bei pasaulyje, todėl gyventojų informuotumas apie šių ligų rizikos veiksnius tampa ypač aktualus. Nepaisant vykdomų prevencinių programų ir augančio jose dalyvaujančių asmenų skaičiaus, moksliniai tyrimai rodo, kad Lietuvos gyventojams vis dar trūksta žinių apie ŠKL prevenciją, rizikos veiksnius ir jų valdymo galimybes. Pagrindiniai modifikuojami rizikos veiksniai – fizinio aktyvumo stoka, nesveika mityba, rūkymas, alkoholio vartojimas bei nutukimas – yra glaudžiai susiję su gyvenimo būdu, todėl tinkamas visuomenės informavimas gali padėti mažinti ligų paplitimą ir mirtingumą. Tyrimo aktualumą sustiprina prognozės, kad dėl visuomenės senėjimo sergamumas ŠKL ateityje gali dar didėti. Todėl svarbu įvertinti gyventojų informuotumą apie ŠKL rizikos veiksnius ir prevencijos galimybes, siekiant tobulinti sveikatos stiprinimo bei pacientų edukacijos priemones.

Tikslas. Išanalizuoti gyventojų informuotumą apie širdies ir kraujagyslių ligų rizikos veiksnius.

Metodai. Atliktas kiekybinis tyrimas, taikant anketavimo metodą. Tyrime dalyvavo 181 respondentai. Duomenys apdoroti naudojant „Microsoft Office Excel 2016“ ir IBM SPSS 30.3. Tyrimas atliktas laikantis etikos principų.

Rezultatai. Nustatyta, kad respondentai geriausiai buvo informuoti apie ŠKL rizikos veiksnius bei fizinio aktyvumo svarbą šių ligų prevencijai (teisingai atsakė atitinkamai 77,35 proc. ir 74,59 proc. tiriamųjų). Vidutinis žinių lygis nustatytas srityse, susijusiose su terapinių priemonių ir gyvenimo būdo vaidmeniu ŠKL prevencijoje bei amžiaus, lyties, genetinio polinkio ir šeimos anamnezės įtaka ŠKL išsivystymui (teisingai atsakė 65,75 proc. ir 61,33 proc. respondentų). Mažiausias respondentų informuotumas nustatytas apie dietos ir cholesterolio įtaką ŠKL prevencijai (teisingus atsakymus pateikė tik 38,12 proc. tiriamųjų).

Išvados. Respondentai turėjo gerą informuotumą apie pagrindinius širdies ir kraujagyslių ligų rizikos veiksnius ir fizinio aktyvumo svarbą prevencijoje, tačiau žinios apie mitybos, cholesterolio bei cukrinio diabeto įtaką išliko nepakankamos.

MOTERŲ, SERGANČIŲ ENDOMETRIOZE, LIGOS VALDYMAS

Emilija Jurkevičienė, Alina Bažanovienė

Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas, Vilnius, Lietuva

Raktažodžiai: endometrioze, ligos valdymas, dubens skausmas, hormoninė terapija, slauga

Tyrimo pagrindimas. Remiantis duomenimis, endometrioze diagnozuojama maždaug 5-10 procentų vaisingo amžiaus moterų visame pasaulyje. Ši patologija yra laikoma sisteminiu susirgimu, todėl sukelia daug papildomų negalavimų ir iššūkių, gydant svarbu ne tik taikyti tradicinius gydymo metodus, bet ir atsižvelgti į kompleksinius - holistinius ligos valdymo būdus. Šioje srityje labai svarbų vaidmenį atlieka slaugytojas, kuris prisideda prie pacientės ugdymo savarankiškai valdyti ligą ir priimti sveikatai palankius sprendimus.

Tikslas - išnagrinėti sergančiųjų endometrioze ligos valdymą.

Metodai. Tyrime dalyvavo 100 endometrioze sergančių moterų. Tyrimo duomenys buvo surinkti respondentėms užpildžius pateiktą anonimišką klausimyną. Tai leido apžvelgti moterų patiriamas problemas, susijusias su endometrioze, jų taikomus ligos valdymo būdus bei slaugytojo vaidmenį šiame procese.

Rezultatai. Dauguma apklaustųjų nurodė, kad joms dažniausiai pasireiškia ciklinis ir maudžiantis dubens skausmas. Nemaža dalis respondenčių pažymėjo, kad skausmą lytinių santykių metu jaučia kartais, trečdalis nurodė, kad skausmą jaučia dažnai. Daugiau negu pusė moterų atskleidė, kad joms pasireiškia disfunkcinis kraujavimas dėl endometriozės. Tyrimas parodė, kad moterys dažniausiai naudoja NVNU ir hormoninę terapiją tiek dubens skausmui, tiek skausmui lytinių santykių metu mažinti. Beveik pusė respondenčių netaiko priemonių disfunkciniam kraujavimui mažinti, o taikant medikamentinius metodus dažniausias pasirinkimas yra hormoninė terapija. Nemaža dalis respondenčių nurodė, kad norėtų gauti daugiau informacijos iš slaugos specialisto dėl endometriozės. Nemaža apklaustųjų dalis nurodė, kad joms svarbiausias yra konsultavimas apie alternatyvius ligos valdymo būdus ir ligos klinikinių simptomų valdymas. Dauguma respondenčių pageidauja informaciją gauti gyvų konsultacijų metu.

Išvados. Endometrioze sergančios moterys dažnu atveju susiduria su cikliniu ir maudžiančiu dubens skausmu, skausmu lytiniu santykiu metu ir disfunkciniu kraujavimu. Ligai valdyti moterys dažniausiai taiko medikamentinius metodus. Slaugytojo kaip konsultanto vaidmuo yra itin svarbus respondentėms, todėl jos pageidauja daugiau išsamesnio informavimo apie ligą ir jos valdymo būdus. Imties dalyvės nurodė, kad labiausiai vertintų galimybę gauti informaciją gyvų konsultacijų metu.

DIABETINE PĖDA SERGANČIŲ PACIENTŲ ŽINIOS APIE PĖDŲ PRIEŽIŪRĄ IR LIGOS KONTROLĘ

Elžbieta Lyčkovska, Zyta Kuzborska

Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas, Vilnius, Lietuva

Raktažodžiai: diabetinė pėda, diabetinės pėdos priežiūra, pacientų žinios, ligos kontrolė

Tyrimo pagrindimas. Cukrinis diabetas yra lėtinė medžiagų apykaitos liga, kuriai būdingas padidėjęs gliukozės kiekis kraujyje dėl insulino sekrecijos ar veikimo sutrikimų. Tai viena sparčiausiai plintančių ligų pasaulyje, bloginanti pacientų gyvenimo kokybę bei sukianti ilgalaikes komplikacijas. Liga gali pažeisti širdį, kraujagysles, akis, inkstus ir nervų sistemą. Viena sunkiausių komplikacijų – diabetinė pėda, dažnai lemianti opas, infekcijas, hospitalizacijas, amputacijas ir dideles gydymo išlaidas. Tyrimai rodo, kad tinkama pėdų priežiūra, savikontrolė ir gera glikemijos kontrolė gali reikšmingai sumažinti komplikacijų riziką, tačiau pacientų žinių ir praktinių įgūdžių stoka išlieka aktuali problema. Todėl svarbu įvertinti diabetine pėda sergančių pacientų žinias ir su tuo susijusias slaugos problemas.

Tikslas – nustatyti diabetine pėda sergančių pacientų žinias apie pėdų priežiūrą ir ligos kontrolę.

Metodika. Atliktas kiekybinis tyrimas, taikant anketinę apklausą. Tyrime dalyvavo 40 respondentų, sergančių cukriniu diabetu.

Rezultatai. Nustatyta, kad ne mažiau kaip trys ketvirtadaliai respondentų turi pagrindinių teorinių žinių apie diabetinės pėdos priežiūrą ir ligos kontrolę. Tačiau reikšminga dalis pacientų šių žinių nuosekliai netaiko praktikoje – rečiau laikosi prevencinių rekomendacijų ir delsia kreiptis į specialistus pastebėję pėdų pakitimus – net beveik trys penktadaliai. Taip pat išryškėjo informacijos ir slaugos paslaugų prieinamumo trūkumas, apsunkinantis tinkamą pėdų priežiūrą.

Išvados. Tyrimas atskleidė, kad diabetine pėda sergančių pacientų žinios apie pėdų priežiūrą ir ligos kontrolę yra nepakankamai pritaikomos praktikoje. Didžiausios problemos siejamos su netinkamu elgesiu radus pėdų pažeidimus, nepakankamu rekomendacijų laikymusi ir informacijos stoka.

NĖŠČIŪJŲ SAVIRŪPA PO PAGALBINIO APVAISINIMO PIRMOJO NĖŠTUMO TRIMESTRO METU

Martyna Pelutytė, Alina Bažanovienė

Vilniaus Kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas, Vilnius, Lietuva

Raktažodžiai: nėštumas, pagalbinis apvaisinimas, nėštumo savirūpa, pirmasis trimestras

Tyrimo pagrindimas. Pastaraisiais metais didėjantis pagalbinio apvaisinimo būdu pastojusių moterų skaičius atskleidžia išaugusį poreikį įvertinti šios grupės savijautą ankstyvuojant nėštumo laikotarpiu. Pirmasis trimestras pasižymi ryškiais fiziologiniais ir emociniais pokyčiais, kurie gali sustiprėti dėl hormoninių svyravimų ir informacijos stokos. Šie veiksniai lemia didesnę savirūpos poreikį ir iškelia būtinybę nustatyti pagrindines problemas, su kuriomis susiduria moterys po pagalbinio apvaisinimo.

Tikslas. Išsiaiškinti nėščiąjų savirūpą po pagalbinio apvaisinimo pirmojo nėštumo trimestro metu.

Metodai. Tyrimas atliktas 2025 m. gruodžio mėnesio pirmoje pusėje. Buvo taikytas kiekybinis tyrimo metodas, naudojant anoniminę elektroninę anketinę apklausą. Tyrime dalyvavo 50 moterų, pirmojo nėštumo trimestro metu pastojusių pagalbinio apvaisinimo būdu. Surinkti duomenys analizuoti taikant aprašomosios statistikos metodus.

Rezultatai. Dažniausiai nustatytos savirūpos problemos buvo nuovargis, pykinimas, pilvo pūtimas, virškinimo sutrikimai ir emocinė įtampa. Dauguma respondenčių simptomus valdė savarankiškai: ilsėjosi, koregavo mitybą, didino skysčių vartojimą ir rinkosi lengvą fizinį aktyvumą. Nustatyta, kad daliai moterų trūksta žinių apie veiksmingas savipagalbos priemones, o informacijos stoka neigiamai veikia jų emocinę savijautą. Taip pat išreikštas didesnis slaugytojo konsultacijų poreikis.

Išvados. Moterys po pagalbinio apvaisinimo pirmojo nėštumo trimestro metu patiria įvairių fizinių ir emocinių savirūpos iššūkių, kurių ne visuomet geba valdyti savarankiškai. Nustatytas informacijos ir profesinės pagalbos trūkumas, todėl slaugytojo vaidmuo tampa itin svarbus užtikrinant veiksmingą savirūpą.

TURISTAUJANČIŲ LIETUVOJE ASMENŲ ŽINIOS APIE ERKINIO ENCEFALITO PRIEŽASTIS, PASEKMES IR PROFILAKTIKĄ

Austėja Jurevičiūtė, Birutė Gostevičienė

Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas, Vilnius, Lietuva

Raktažodžiai: erkinis encefalitas, repelentai, vakcinacija

Tyrimo pagrindimas. Lietuvoje fiksuojamas vienas didžiausių erkinio encefalito sergamumo rodiklių tarp Europos Sąjungos ir Europos ekonominės erdvės šalių. Lietuva yra erkinio encefalito endeminė zona. Nors šiuo metu yra prieinamos labai veiksmingos vakcinos, per pastaruosius dešimtmečius susirgusiųjų skaičius padidėjo, todėl ši liga išlieka svarbi visuomenės sveikatos problema.

Tyrimo tikslas – ištirti Lietuvoje turistuojančių asmenų žinias apie erkinio encefalito priežastis, pasekmes ir profilaktiką.

Tyrimo metodas. Taikytas kiekybinis tyrimo metodas. Klausimynas sukurtas naudojant internetinę platformą ir patalpintas socialinių tinklų platformoje „Facebook“. Tyrimas vyko 2025 m. spalio – lapkričio mėnesiais. Imtis suformuota taikant netikimybinės atrankos patogų tikslinį būdą. Tyrime dalyvavo 81 Lietuvoje turistaujantis asmuo.

Tyrimo rezultatai. Nustatyta, kad daugiau kaip pusė respondentų nežino, jog Lietuva yra erkinio encefalito endeminė zona. Didžioji dauguma turistuoja vasarą nors žino, kad didžiausia rizika užsikrėsti erkiniu encefalitu yra balandžio – birželio mėnesiais. Kad viruso perdavimo būdas yra erkės įkandimas, pažymėjo beveik visi respondentai, o nepasterizuotą pieną ir jo produktus nurodė tik kiek daugiau kaip ketvirtadalis. Dauguma žinojo apie erkių platinamas ligas ir daugiau kaip trys ketvirtadaliai respondentų patyrė erkės įkandimą. Dauguma tiriamųjų kaip dažniausius erkinio encefalito simptomus pažymėjo – raumenų/sąnarių skausmus, galvos skausmą bei karščiavimą. Išsiaiškinta, kad dauguma respondentų žinojo prevencijos priemonės nuo erkinio encefalito. Apklaustieji manė, jog veiksmingiausios prevencijos priemonės yra repelentai, skiepai bei kūno apžiūra po pabuvimo gamtoje.

Tyrimo išvados. Lietuvoje turistuojančių respondentų žinios yra vidutinio lygio. Nepasiskiepijusiųjų žiniose apie erkinį encefalitą dažniau pasitaikė klaidingų atsakymų apie ligos prevenciją ir galimas pasekmes.

BENDRAVIMO STRATEGIJOS MAŽINANT VAIKO STRESĄ PRIEŠ CHIRURGINES INTERVENCIJAS

Ivona Severin, Greta Jakutė

Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas, Vilnius, Lietuva

Raktažodžiai: vaikų stresas, bendravimo strategijos, chirurginės intervencijos, slauga

Tyrimo pagrindimas. Vaikų patiriamas stresas prieš operaciją tebėra vienas svarbiausių slaugos iššūkių pediatrijos srityje. Šis stresas gali neigiamai paveikti anestezijos eigą, sustiprinti pooperacinį diskomfortą ir prailginti sveikimo trukmę. Šios temos aktualumą lemia ir didėjantis poreikis taikyti į vaiką orientuotas kompleksines bendravimo strategijas, kurios padėtų mažinti priešoperacinį stresą ir gerintų vaikų emocinę adaptaciją chirurginio gydymo metu. Efektyvus medicinos personalo ir tėvų bendradarbiavimas laikomas svarbia vaikų psichologinio saugumo užtikrinimo priemone.

Tikslas: išanalizuoti bendravimo strategijas, mažinančias vaikų stresą prieš chirurgines intervencijas.

Metodai. Tyrimui atlikti buvo pasirinktas kokybinis tyrimas, pasitelkiant pusiau struktūrizuotą interviu metodą. Pasirinktas metodas suteikia galimybę giliau suprasti dalyvaujančių respondentų patirtis, nuomones ir požiūrius. Tyrimo dalyvavo 10 tėvų, kurių atžaloms buvo atlikta operacija. Atranka vyko pagal iš anksto nustatytus kriterijus. Surinkta informacija buvo analizuojama taikant teminės analizės metodiką, paremtą Braun ir Clarke (2021) pateiktu pavyzdžiu, o galutiniam rezultatų paaiškinimui ir apibendrinimui vadovautasi kokybinių tyrimų metodologijos rekomendacijomis.

Rezultatai. Tyrimas parodė, jog vaikams didžiausią įtampą prieš chirurginę intervenciją kelia baimė bei neįprasta ligoninės aplinka, medicininės įrangos. Dažnai tėvai imdavosi nuolatinio buvimo šalia, fizinio prisilietimo, ramių pokalbių ir dėmesio nukreipimą pasitelkiant telefoną, planšetę, žaislus ar kitus žaidimus. Šios priemonės padėjo sumažinti vaikų patiriamą stresą ir skatino jų emocinį saugumą. Tėvai teigiamai vertino slaugytojų bendravimo stilių, jų pateiktą informacijos paaiškinimą, bei nefarmakologinės terapijos strategijas.

Išvados. Išanalizavus gautus rezultatus, paaiškėjo jog lengvai suprantamas, vaiko raidai tinkantis bendravimas, tėvystės pagalba bei nenaudojant vaistų taikomos metodikos, efektyviai sumažina vaiko įtampą prieš chirurgines intervencijas. Taip pat svarbu užtikrinti nuoseklų informacijos pateikimą tiek vaikui, tiek tėvams, nes tai padeda geriau pasiruošti procedūrai ir mažina patiriamą nerimą. Kompleksinis psichologinių ir nefarmakologinių priemonių taikymas yra svarbi ir veiksminga dalis mažinant vaikų patiriamą stresą prieš chirurginės intervencijas bei gerinant bendrą vaikų savijautą gydymo metu.

DIABETINĖS PĖDOS PREVENCIJA

Julija Aleksandrovič, Simona Paulikienė

Vilniaus kolegija, Sveikatos priežiūros fakultetas, Vilnius, Lietuva

Raktažodžiai: diabetinė pėda, prevencija, žinios, cukrinis diabetas

Tyrimo pagrindimas. Diabetinė pėda yra viena dažniausių cukrinio diabeto komplikacijų, su kuria susiduria apie 30 proc. Pacientų. Efektyvi prevencija priklauso nuo reguliarios pėdų priežiūros, tinkamos avalynės ir paciento bei jo šeimos įsitraukimo. Slaugytojų vaidmuo yra ypač svarbus, nes jie padeda pastebėti pokyčius ir užtikrina prevencinių priemonių taikymą. Svarbus diabetinės pėdos prevencijos aspektas yra pacientų edukacija. Mokymai apie pėdų priežiūrą, rizikos veiksnius ir ankstyvų požymių atpažinimą padeda sumažinti komplikacijų išsivystymo tikimybę.

Tikslas. Išanalizuoti diabetinės pėdos prevenciją.

Metodai. Tyrime dalyvavo 103 cukriniu diabetu sergantys asmenys, kuriems nėra diagnozuota diabetinė pėda. Visi duomenys rinkti panaudojus 30 klausimų anoniminę anketą, kuri buvo sukurta platformoje „Mano apklausa.lt“. Nuoroda, gavus administratoriaus leidimą, buvo paskelbta socialinio tinklo „Facebook“ grupėse „Cukrinis diabetas“ ir „Cukrinis diabetas, klubas Ramunė“. Respondentai tyrime dalyvavo savanoriškai. Anketa apėmė dalyvių sociodemografinius duomenis, jų žinias apie diabetinę pėdą ir prevencijos priemones, slaugytojo teikiamas rekomendacijas.

Rezultatai. Tyrimo duomenys parodė, kad dauguma respondentų teisingai supranta diabetinės pėdos sąvoką, atpažįsta pagrindinius požymius ir žino kasdieninio pėdų tikrinimo svarbą. Didžioji dalis apklaustųjų taip pat teisingai nurodė tinkamus pėdų priežiūros būdus. Dauguma respondentų teigė, kad atsiradus žaizdai pėdoje kreiptųsi į sveikatos priežiūros specialistą. Nustatyta, kad dažniausiai taikomos prevencinės priemonės yra pėdų higiena, apžiūra ir gliukozės kontrolė, o rečiau - specialios avalynės naudojimas, avalynės tikrinimas ir vaikščiojimo basomis vengimas. Respondentai pėdas dažniausiai tikrina kelis kartus per savaitę, tačiau dalis tai daro nereguliariai, o į specialistus dažniau kreipiasi tik atsiradus problemai. Pagrindiniai veiksniai, trukdantys laikytis rekomendacijų, yra laiko trūkumas ir žinių stoka.

Išvados. Apibendrinus tyrimo rezultatus galima teigti, kad bendros sergančiųjų cukriniu diabetu žinios apie diabetinės pėdos prevenciją yra geros. Dauguma respondentų žino apie diabetinę pėdą, tinkamą pėdų higieną, avalynės pasirinkimo principus, o mažiausiai žinių turi apie rizikos veiksnius ir veiksmus atsiradus žaizdai. Dauguma pacientų taiko prevencines diabetinės pėdos priemones. Daugiausia informacijos iš slaugytojų pacientai gauna apie kasdieninę pėdų priežiūrą, tačiau trūksta išsamesnių, individualizuotų rekomendacijų.

MIGRANTŲ SVEIKATOS SUTRIKIMŲ RIZIKOS VEIKSNIŲ MODELIAVIMAS: IMPLIKACIJOS SVEIKATOS POLITIKAI

Rita Urbanavičė

Mykolo Romerio universitetas, Viešojo valdymo ir verslo fakultetas, Vilnius, Lietuva

Raktažodžiai: prieglobsčio prašytojai, pabėgėliai iš Ukrainos, migrantų sveikata, rizikos veiksniai

Tyrimo pagrindimas. Migrantų sveikatą lemia kompleksinė veiksnių sąveika, apimanti socialinius ir demografinius veiksniai bei su ikimigracijos, migracijos proceso ir pomigracijos veiksniais. Tačiau moksliniai tyrimai dažniausiai koncentruojasi į migrantų sveikatos sutrikimų paplitimo vertinimą, tuo tarpu mažiau dėmesio skiriama trauminiams įvykiams bei kitiems veiksniams, kurie susiję su sveikatos rizikų atsiradimu.

Tyrimo tikslas - įvertinti migrantų sveikatos sutrikimų atsiradimą sąlygojančius trauminius, socialinius bei demografinius veiksniai.

Metodai. Atliktas kiekybinis tyrimas naudojant anoniminę anketinę apklausą anglų, arabų, prancūzų, rusų kalbomis. Tyrime dalyvavo 143 prieglobsčio prašytojai ir 364 pabėgėliai, atitinkantys įtraukimo kriterijus. Atliekant kiekybinį tyrimą sveikatos sutrikimų rizikos veiksnių analizei buvo naudotas Harvardo traumos klausimynas (HTQ). Buvo sudarytas prognostinis modelis prieglobsčio prašytojų ir pabėgėlių grupei remiantis daugiavarės logistinės regresijos analizės metodu.

Rezultatai. Kritinis migrantų amžiaus taškas, lemiantis ligų atsiradimą, buvo 34,5 metų. Statistiškai reikšmingi veiksniai, susiję su psichikos sveikatos, klausos, judėjimo ir regėjimo sutrikimais, lėtinėmis ligomis ar kitais sveikatos sutrikimais ($p < 0,05$), pagal galutiniame modelyje nustatytus šansų santykius (OR) buvo: užimtumas (savarankiškas dirbantys), vyresnis amžius, mažesnis vaikų skaičius, badavimo patirtis, dusinimas, ribota prieiga prie sveikatos priežiūros paslaugų, fiziniai sužalojimai, mušimas iki sąmonės netekimo, izoliacija ir skendimo patirtis.

Išvados. Didesnę tikimybę turėti sveikatos sutrikimų turėjo vyresni nei 34 metai migrantai, skendę ir tų, kuriems buvo apribotos sveikatos priežiūros paslaugos. Sveikatos politika turėtų būti orientuota į ankstyvą rizikos veiksnių nustatymą ir sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumo užtikrinimą nepriklausomai nuo migrantų teisinio statuso.

SVEIKATOS PRIEŽIŪROS
FAKULTETAS

Leidinio ISSN 3120-9572